

Донецька обласна державна адміністрація
Департамент освіти і науки
Донецький обласний палац дитячої та юнацької творчості

ПОРТФОЛІО *«ЕТНОКУЛЬТУРНЕ ВИХОВАННЯ МОЛОДІ»*

Слов'янськ - 2022

ПУТІВНИК ПОРТФОЛІО

ПЕРЕДМОВА	3
1. <i>Лілія ПУХАЛЬСЬКА</i> . «Розвиток ідей етнокультурного виховання: історичний аспект»	4
2. <i>Світлана БОРЦ</i> «Етнокультурне виховання та етнокультурна компетентність: теоретичний аспект»	7
3. <i>Аделіна СЄДИХ</i> «Формування етнокультурної компетентності у позашкільній діяльності»	12
ПРАКТИЧНІ НАПРАЦЮВАННЯ	
<i>Світлана Борц</i> Творча зустріч «Спів Солов'яненка – музика серця»	15
<i>Світлана Борц</i> Відкрите заняття «Колискові»	19
<i>Світлана Борц</i> Виховна година «Нема без кореня рослини, а нас, людей, без Батьківщини».	23
<i>Лідія Пухальська</i> Свято Масляної «А ми Масляну проводжали»	32
<i>Лідія Пухальська</i> Квест-програма «Хліб усьому голова»	37
<i>Аделіна СЄДИХ</i> Світо «Андріївські вечорниці»	41
<i>Аделіна СЄДИХ</i> Театральна постановка «Вертеп»	46
<i>Аделіна СЄДИХ</i> Виховний захід «Осенина»	50

ПЕРЕДМОВА

Мистецтво змиває пил повсякденності з душі

Пабло Пікассо

В усі часи людство обережно ставилося до формування душі дитини, адже на міцному ґрунті духовності зростає і особистість, відповідальна за думку, слово і вчинок.

Одним із ефективних засобів етнокультурного виховання, який сприяє всебічному розвитку особистості дітей, є діяльність фольклорних гуртків позашкільних навчальних закладів, що ґрунтується на вивченні, засвоєнні і трансляції української традиційної народної культури як суспільно-історичного явища, в якому відбився світогляд, морально-етичні і естетичні цінності українського народу. Відтворення культури, духовності починається з поглибленого вивчення її стародавніх традиційних і кращих сучасних надбань.

Основні принципи позашкільної освіти і виховання закладені у працях І. Беха, О. Биковської, В. Вербицького, Г. Пустовіта, С. Русової, Т. Сущенко, С. Шацького.

Теоретичні аспекти етнокультурного виховання розглядалися у наукових доробках Г. Лозко, Л. Маєвської, Т. Мацейків, О. Мурзина, М. Степико, Е. Сміта, В. Сорока-Росинського, Я. Чепіги.

Ефективним засобом втілення у життя всіх ознак етнокультурного виховання є робота фольклорних колективів (гуртків), оскільки саме фольклорне виконавство допомагає глибше пізнати особливості внутрішнього світу народу, його психології, секрети народної творчості.

Для досягнення основних цілей та завдань на заняттях фольклорних гуртків застосовуються різні методи навчання: робота з музичними джерелами (давніми та сучасними); ознайомлення з біографіями та творчістю видатних українців, народними святами та обрядами.

У процесах підготовки й проведенні таких заходів діти розширюють свої знання про культуру народів Батьківщини, отримують інформацію про діаспору, її особливості, причини виникнення та історію.

Метою діяльності творчої групи було розкриття важливості збереження і відтворення народних звичаїв, обрядів, народних піснеспівів у становленні етнопонаціональної культури вихованців. Ця збірка містить розробки відкритих занять, виховних заходів та свята, що мають на меті формування етнокультурної компетентності вихованців та зумовлено прагненням пізнавати, розуміти і зберігати культурну спадщину України.

РОЗВИТОК ІДЕЙ ЕТНОКУЛЬТУРНОГО ВИХОВАННЯ: ІСТОРИЧНИЙ АСПЕКТ

Лідія ПУХАЛЬСЬКА

Кожен народ має власну систему виховання, що історично сформувалася, яка дозволяє молодому поколінню духовно наслідувати національні традиції, зберігати їх, примножувати кращі національно-духовні, культурно-історичні надбання нації.

На основі історико-педагогічного аналізу генезису етнокультурного виховання підростаючого покоління встановлені і охарактеризовані етапи розвитку етнокультурного виховання, що надає нам можливість простежити поетапний розвиток ідей етнокультурного виховання у психолого-педагогічній науці.

Великі мислителі і філософи минулого з великою повагою ставилися до традицій своїх народів. Вивчаючи культуру свого народу, в тому числі і педагогічну, вони відбирали у ній все найкраще і вносили до змісту своїх наукових праць і повсякденну педагогічну практику. Одним з перших мислителів, який здійснив спробу вивчення і узагальнення народної педагогічної культури, був видатний китайський філософ Конфуцій (551 – 479 роки до н.е.).

Ідеї етнокультурного виховання отримують розвиток у перших писемних пам'ятках релігійно-педагогічного змісту. Наука про українську народну педагогіку почала складатися в Київській Русі. Її зародження пов'язується з появою «Повчання» Володимира Мономаха (1096). Великий князь Володимир Мономах створив історично вагомий підручник життя «Повчання дітям».

Золоті розсипи української етнопедагогіки знаходимо у «Слові о полку Ігоревім», в українських літописах, «Руській правді» (в основі українське звичаєве право).

Кожна історична доба вносила свою частку як у розвиток народної педагогіки, так і етнопедагогіки. Виховання було спрямовано на залучення дітей і молоді до народних духовних цінностей і традицій, у підростаючого покоління з раннього віку формувались переконання про необхідність дотримуватись їх у житті. У вихованні усе було спрямовано на засвоєння традиційних цінностей, життєвих норм і правил поведінки.

Значний вклад у формування етнокультурної свідомості зростаючої особистості зроблено Острозькою та Києво-Могилянською академіями (XVII–XVIII ст.), які були освітніми центрами, де виховувалися національні, загальнолюдські цінності українського народу.

Значний внесок у розвиток ідей етнокультурного виховання зробив Я. Коменський. Велика заслуга вченого у тому, що він зміг з позиції гуманізму і демократизму обміркувати і узагальнити традиційний досвід родинного і суспільного виховання дітей чеського народу. Я. Коменський один з перших зрозумів значення етнопедагогічних знань і їх значення в удосконаленні роботи не тільки школи, але і в житті цілих країн. Великий вчений поповнив етнопедагогіку такими науковими знаннями, розробив фундаментальну ідею педагогіки – пансофізм: узагальнення усіх знань, які здобуті різними народами, і донесення цих всіх узагальнених знань, через школу на рідній мові до всіх людей, незалежно від їхнього суспільного положення, релігійної, расової і національної приналежності; обґрунтував основні напрямки етнографічних і етнопедагогічних досліджень, пов'язав їх зі змістом навчання і виховання дітей і молоді; довів, що від природи усі народи рівні, кожний етнос має право на свою культуру, навіть найсвоєріднішу і незрозумілу для інших; закликав до миру між народами і створенню загальнолюдської культури на основі всього найкращого, прогресивного в традиційних культурах усіх народів; розробив основні спрямування змісту народної освіти на всіх ступенях: виховання і навчання на рідній мові з використанням фольклору свого народу; внесення елементів етнопедагогічних знань і досвіду народної педагогіки в розумове, моральне, фізичне, трудове виховання; вивчення у повному обсязі вітчизняної літератури, історії, географії; підтвердив і обґрунтував з наукової точки зору положення народної педагогіки застосування праці як основний засіб формування повноцінної особистості; розробив зміст освіти, який включає у себе не тільки знання культури усього людства, а перш за все, глибоке всебічне вивчення історії, культури, географії, літератури, фольклору свого народу; довів, що великим засобом у вихованні дітей, формуванні в них високих моральних почуттів є усна народна творчість: казки, розповіді з історії, перекази, прислів'я, приказки; окреслив школу як ефективний засіб збереження національної самобутності свого народу; довів, що школа повинна надавати глибокі і різнобічні знання на рідній мові.

На етапі розвитку етнокультурного виховання з XVIII по 40-і роки XIX століття був накопичений великий об'єм етнопедагогічних знань у працях вчених і суспільних діячів. Даному факту сприяли такі умови: розвиток книгодрукарства, розповсюдження навчально-методичної літератури, перші етнографічні експедиції, зародження наукової педагогіки, активізація суспільно-педагогічної діяльності: дискусії з питань пошуку шляхів розвитку народів, їх національної самосвідомості, народності його виховання.

Але, трагічні події в історії України (знищення гетьманства (1764 р.), зруйнування Запорозької Січі, запровадження дворянства (1785 р.), кріпацтво, розпорошення українських земель між Росією, Польщею та Австро-Угорщиною) підірвали національну свідомість, віру, знекровили патріотичний дух українства. Великим лихом для України стали сумнозвісні Валуєвський циркуляр (1863 р.) та Ємський указ (1876 р.), які забороняли вживання рідної мови. Всі здобутки, які відвойовувалися в попередні роки, піддалися знищенню. Однак тогочасні вчені, педагоги, діячі культури продовжували боротьбу за національне відродження України.

К. Ушинський наголошував, що найголовнішими рисами народності є патріотизм, любов до своєї Вітчизни, віра в могутні творчі сили народу і демократичні устремління в боротьбі за поліпшення економічного, політичного і освітянського становища широких мас народу. Для етнокультурного виховання є важливим вивчення та збереження рідної мови.

Дещо новий підхід до етнокультурного виховання визначено у роботах С. Русової. Її погляди спонукали до необхідності побудови системи національного виховання дітей, розпочинаючи з молодшого віку, на традиціях з урахуванням народної педагогічної мудрості. Важливим завданням Софія Русова вважала розвиток творчих здібностей дитини. При цьому вона надавала перевагу таким засобам, як національне мистецтво.

На думку Олега Ольжича, докільля започатковує розбудову національного виховання молоді та всього народу. Він зробив спробу скласти своєрідний кодекс національного виховання, виділив пріоритетні напрямки розвитку особистості. Серед засобів національного виховання пропонує використовувати народні іграшки, твори українського фольклору.

В. Сухомлинський вважав, що система виховання побудована на принципі народності, найбільш повно відображає духовний, культурний досвід народу і відтворює його у педагогічній практиці. В. Сухомлинський у своїй літературній діяльності весь час підкреслював необхідність відродження прогресивних педагогічних традицій народу і введення їх у сім'ю і школу.

Таким чином, короткий аналіз генези етнокультурного виховання дозволяє стверджувати, що на кожному історичному етапі сутність національного виховання не була незмінною, а з плином часу набувала нового змісту та підходів. Зокрема, найсуттєвішими серед них є природовідповідний, теоцентричний та соціоцентричний підходи до етнокультурного виховання зростаючої особистості.

ЕТНОКУЛЬТУРНЕ ВИХОВАННЯ ТА ЕТНОКУЛЬТУРНА КОМПЕТЕНТНІСТЬ: ТЕОРЕТИЧНИЙ АСПЕКТ

Світлана БОРЩ

Повернення до проблеми етнокультурного виховання в практичній діяльності закладів освіти, установ культури визначається соціально-політичними і духовними змінами. Сьогодні необхідно подолання відчуження дітей і молоді від культурно-історичної спадщини свого етносу і від культури сусідніх народів, оскільки народна культура є основою міжкультурної взаємодії і спілкування, дозволяє народам зберігати і розвивати свою національну самобутність і в той же час органічно взаємодіяти в світовому співтоваристві.

На наш погляд, саме етнокультурне виховання може допомогти учням оволодіти культурою свого народу (культурою споживання, культурою спілкування, культурою знання, культурою праці), дозволяє організувати художньо-творчі заняття, орієнтуючись на національну своєрідність регіону. При визначенні місця і ролі етнокультурного виховання в позашкільних навчальних закладах ми розглядаємо його як спосіб, що підсилює ефективність виховання за рахунок введення засобів національної культури, які допоможуть направити сучасний навчально-виховний процес на формування етнічної самосвідомості, розвиток розуміння ролі свого народу у світовій культурі.

Етнокультурне виховання особистості орієнтоване на становлення носія традицій і звичаїв духовної культури народу. Формування основ етнічної культури особистості неможливе без усвідомлення себе частиною (одиницею) певного народу, культури. Одним із завдань етнокультурного виховання дітей та молоді є усвідомлення та засвоєння ними культурних традицій певної спільноти, вихідцями з якої вони є, на кореневому рівні.

Одним із пріоритетних напрямів державної політики розвитку освіти є напрямок формування національних і загальнолюдських цінностей та розширення україномовного освітнього простору.

Поняття етнокультурне виховання інтегративне, у якості предмету дослідження воно виступає у філософії, педагогіці, психології і соціології. Його базову основу складають категорії «етнос», «культура», «виховання». Поняття «етнос» грецького походження, яке має декілька значень – група, плем'я, народ. Це група людей, поєднана довгим спільним проживанням на певній території, загальною мовою, культурою і самосвідомістю. Два типи інформаційних зв'язків забезпечують функціонування етносу: синхронний (у просторі забезпечує територіальний кордон) і діахронний (у часі – етнічну спадкоємність). У розвитку етносу як соціального організму відокремлюють його основні форми історичного існування: рід, плем'я, народність, нація. Згідно історико-матеріалістичному визначенню, «нацією» можна назвати історичну, стійку спільність людей, яка виникає під час формування економічних, територіальних зв'язків, літературної мови, деяких

особливостей культури і характеру. Поняття «нація» використовується у соціальній філософії, етнології, етнографії поняття і розглядається у якості загальної назви для таких найменувань як плем'я, народність, національність. Фактором, що значно впливає на виникнення і розвиток нації є «пласт духовної сфери життя суспільства», складовою частиною якої виступає етнічна культура.

Культура – поняття широке, яке включає багато феноменів, що відносяться до різних рівнів і форм реальності. Його трактування залежить від сфери застосування. Культура етнічної спільності (етнокультура) представляє певну цілісність, що складається з ряду компонентів: мова, звичаї, традиції, норми поведінки, релігії. Усна творчість, кожна з яких являється системою взаємопов'язаних і взаємопроникаючих систем і підсистем. Це дозволяє національній культурі супротивитись зовнішнім впливам і оновлюватись, коли будь-яка її частина повністю порушена.

Так, термін «етнокультура» з'явився як мовний варіант терміна «етнічна культура». Він набув широкого поширення в кінці ХХ ст., але застосовують його синонімічно термінам, «народна культура», «традиційна культура», «культура етносу». Поняття ці близькі, але не ідентичні. Тонкі відмінності термінів визначаються під кутом зору при розгляді питання загальних об'єктів. У терміні «етнокультура» увага зосереджується на етнічному компоненті, в понятті «народна культура» – на соціальному (культура з соціальних верств, структура яких змінювалась в історичному процесі. Так як етнокультура є основою етнокультурної освіти, А. Афанасьєвою вироблено наступне визначення поняття: «Етнокультура – це сукупність традиційних цінностей, відносин і поведінкових особливостей, втілених в матеріальну, духовну, соціальну життєдіяльність етноса, що склалися в минулому, що розвиваються в історичній соціодинаміці і постійно збагачують етнічною специфікою культуру в різних формах самореалізації людей».

Таким чином, етнокультурне виховання – це цілеспрямована взаємодія поколінь, в результаті якого у підростаючого покоління формується етнічна самосвідомість, адекватне ставлення до себе як члену етносу, почуття гордості за свою націю, позитивне ставлення до рідної мови, історії та культури свого народу, а також повагу та толерантне ставлення до представників інших етносів. З соціокультурної точки зору, феномен виховання є об'єктивним соціальним механізмом передачі-засвоєння життєво необхідного досвіду, традицій, ціннісних установок. Досягнути мети становлення духовного потенціалу вихованця можна лише шляхом занурення його у світ культури власного етносу та у світ кращих зразків світової культури.

Етнокультурне виховання відбувається через засвоєння особистістю культурних цінностей. Сучасна психологічна антропологія трактує культуру як артефакти (вид матеріальної культури, щось виготовлене людиною, матеріальне, наприклад: книга, молоток чи будинок), що оточують нас. Аналіз літератури свідчить, що проблема етнокультурного виховання тісно

пов'язана з усіма сферами народного життя, вона має синтетичний характер. Для людини має значення спільна культура багатьох століть, поколінь, рас, національностей, етнічних груп, класів, станів.

Саме національна культура, як поєднання культури титульного етносу з культурами національних меншин, у першу чергу визначає унікальний образ будь-якої країни та її народу в багатоманітній мозаїці людської цивілізації. Етнокультура базується на світогляді та системі цінностей, тобто духовно-моральному фундаменті, на якому виростає особистість з унікальними властивостями душі та непорушною національною ідентичністю.

Нерозривна лінія збереження й передачі традицій з покоління у покоління спостерігається саме в етнічній культурі. Це свідчить про те, що етнічна культура – успадкований від предків комплекс господарського і соціального життя, матеріальної та духовної культури, які визначають стиль життя, виконують етноідентифікуючу роль, дають можливість виділити й протиставити себе іншим етносам.

Дитина, зростаючи, має поступово, з раннього віку засвоювати особливості способу буття власної спільноти, тобто навчитися розуміти власну етнокультуру, вільно рухатися у її просторах, усвідомлюючи знаки, символи, коди, специфіку їх виявлення у рідній мові, аби пізніше вступити у діалог з іншими культурами, порівнюючи їх зі своєю не на шкоду іншим, а щоб зрозуміти їх. У цьому і виявляється сутність етнокультурного виховання: пізнавши себе – пізнаєш іншого; не збагнувши себе – не збагнеш іншого; вивчаючи животоки буття свого роду-народу – ти пізнаєш закутки власної душі; не знаючи глибин культури, представником якої ти є, годі сподіватися на те, що пізнаєш і зрозумієш носія іншої культури.

Отже, етнокультурне виховання ми розглядаємо з точки зору формування національної ідентичності, світогляду, соціальних і моральних позицій на основі національних і культурно-історичних цінностей. Розгляд етнокультурного виховання як способу забезпечення специфічних освітніх потреб та інтересів соціуму в галузі освіти і культури дозволило нам конкретизувати дане визначення. Сутність етнокультурного виховання, на нашу думку, полягає в усвідомленні індивідом всіх таємниць образів, знаків, символів свого етносу, бажання отримати відповідь на питання «Хто Я є?».

Етнокультурне виховання ми розглядаємо в сукупності основних принципів: історико-культурна спрямованість виховання та освіти, що передбачає організацію навчально-виховного процесу на основі історії та культури народів, що проживають в даному регіоні, країні; інтеграція навчальних дисциплін (освоєння декоративно-ужиткового мистецтва в єдності з вивченням пісень, музики, традицій, обрядів тощо); ідентифікація і самоактуалізація особистості, заснована на включенні в зміст етнокультурного виховання знань про людину і суспільство; гармонізація міжетнічних відносин.

Зауважимо, що етнокультурне виховання здатне не тільки враховувати інтереси національних культур та регіональних культурних традицій, але

також і потреби особистості в національно-культурній самоідентифікації. Тому на сучасному етапі етнокультурне виховання розглядається нами як спосіб повернення втрачених духовних цінностей, морально-естетичних норм поведінки, міжлюдських відносин, укладу сімейного і побутового життя.

Аналізуючи засоби національної культури, що використовуються нашими предками в народній педагогіці, ми встановили, що виховний потенціал національної культури спрямований на формування у дітей етичних, естетичних і моральних якостей особистості, почуття національної самосвідомості, патріотизму, розвитку творчих здібностей. Отже, засоби національної культури можуть бути використані в якості основи змісту етнокультурного виховання.

Відтворення культури, духовності починається з поглибленого вивчення її стародавніх традиційних і кращих сучасних надбань. Національна культура, національна символіка та народне мистецтво є органічними складовими цілісної системи української етнопедагогіки. Саме етнічний момент, що присутній в художніх промислах (гончарстві, художній обробці металу і дерева тощо) допомагає вирізнити такі риси своєрідності народного мистецтва, завдяки яким новим поколінням передаються у спадок традиції, практичний досвід виконання виробів. Компетентність відноситься до категорії багатозначних термінів, отже, має безліч трактувань цього поняття. Компетентність ми розуміємо як якісну інтегровану характеристику особистості, що визначає ступінь володіння її сукупністю професійних і соціальнозначущих якостей, здобутих у процесі освіти, ефективним механізмом реалізації індивідуальних ціннісних потреб. Компетентний (від лат. *competent* - належний, відповідний - досвідчений у певній галузі, якому притаманні компетентність, поінформованість, обізнаність, авторитетність. Різні науковці за структурою поняття компетентності виділяють предметно-знаннєву, організаційну, технологічну, екологічну, правову, політичну, культурологічну, соціальну, економічну компетентність, а також компетентність у сфері комунікативної діяльності та у сфері особистого і повсякденного життя людини.

Сутність етнокультурної компетентності полягає в тому, що людина, володіючи цією компетентністю, є активним носієм досвіду у взаємодії і прийнятті етнокультур. Отримані знання та вміння дозволять учневі прийняти і правильно оцінити специфіку і умови взаємодії з представниками різних культур, знаходити оптимальну модель поведінки з метою підтримки атмосфери злагоди і взаємної довіри, для досягнення високої ефективності в спільній діяльності.

Механізмами формування етнокультурної компетентності вихованців виступають навчання, виховання, діяльність, спілкування. Формування навичок міжетнічного взаєморозуміння і взаємодії може здійснюватися за допомогою таких засобів, як тренінг, вправи, спрямовані на формування етнокультурної компетентності, а також культурний асимілятор, ділові та

рольові ігри та інші. Засобами формування етнокультурної компетентності є індивідуальні та колективні взаємодії, які можуть бути спеціально організованими, тобто в ході участі в лекціях, спільних заходах, конференціях, дискусіях з метою навчання, здобування знань і досвіду. А стихійні або частково організовані дають можливість дитині оволодіти знаннями в сімейних відносинах, у відносинах з однолітками, в ігровій та трудовій діяльності, із засобів масової інформації. Освітні установи покликані впливати на молоде покоління, повідомляти йому наукові, достовірні знання, спрямовані на формування позитивного ставлення до свого та інших народів.

Отже, узагальнивши вищевикладене, можна зробити висновок, що етнокультурна компетентність, перш за все, включає в себе готовність вивчати різноманіття культур з метою мирного існування в поліетнічному середовищі. Тому, в рамках освітньої системи, відбувається пошук ефективних моделей навчання, відродження традицій народної педагогіки, що виділяють одну з важливих цілей – навчити підростаюче покоління розуміти і поважати культуру інших народів, а також виховувати в ньому повагу до всіх народів, що в цілому і є формуванням етнокультурної компетентності. Таким чином, «етнокультурна компетентність», як педагогічна категорія є інтегрованою якістю особистості, що характеризує ступінь засвоєння теоретичних і практичних знань про етнічну культуру свого та іншого народу, а також представляє готовність до інтеграції ідей етнопедagogіки і сучасної педагогічної теорії у вихованні культури.

Відповідно до вищевикладеного, під *етнокультурним вихованням* ми розуміємо цілеспрямований навчально-виховний процес, орієнтований на збереження та відродження національних і культурно-історичних особливостей конкретного регіону, країни; формування художньо-творчих здібностей учнів та інтересу до творчої діяльності, ціннісного ставлення до національної культури та історії, мотивацію на самостійне здобуття знань.

Результатом етнокультурного виховання є етнокультурна компетентність. Відповідно до результатів аналізу літератури, етнокультурну компетентність ми виділяємо одною з базових компетентностей у вихованців гуртків декоративно-ужиткового мистецтва в позашкільних навчальних закладах. Під *етнокультурною компетентністю* вихованців ми будемо розуміти їх готовність до взаєморозуміння та взаємодії, яка базується на знаннях і досвіді, набутих у реальному житті (тобто у ході навчальних занять), спрямованих на їх успішну адаптацію в поліетнічному суспільстві, належному рівню їх обізнаності, практичній участі у фольклорних етнічних постановках, заходах, святах тощо.

\

Формування етнокультурної компетентності у позашкільній діяльності

Аделіна ССДИХ

Актуальність формування етнокультурної компетентності вихованців позашкільля зумовлена тенденцією зближення культур і одночасно зустрічним прагненням кожного народу зберігати власне коріння, пізнавати та розвивати його. Це підносить роль етновиховання молоді, провідним засобом якого визнається фольклор різних видів і жанрів. Крім того, сучасна мистецька освіта все більше орієнтується на формування компетентнісної сфери людини. Серед ключових компетентностей, що мають формуватися в особистості протягом усього її життя і наскрізно через усі освітні сфери, є культурна компетентність (обізнаність у сфері культури). Одним із складників культурної компетентності виокремлюється компетентність етнокультурна. Поряд з цим, результатом власне мистецької освіти та естетичного виховання особистості засобами різних видів мистецтва є комплекс безпосередньо мистецьких компетентностей – предметних, міжпредметних, метапредметних тощо. Отже, істотним складником системи етнокультурного виховання є мистецтво, яке в контексті етновиховання і етнокультури спирається на пізнання підростаючою особистістю, а також збереження, збагачення і популяризацію нею етнічних мистецьких цінностей, утілених, передусім, у мистецькому фольклорі.

Мистецькою основою (провідним засобом) формування етнокультурної компетентності визначено саме фольклор: передусім, музичний, а також пов'язаний з музичним.

Поняття «етнокультурна компетентність» уточнюється як інтегральний особистісний феномен, що характеризує освоєння і привласнення людиною комплексу мистецьких, зокрема, фольклорних традицій рідного етносу і позначається на дієво-ціннісному ставленні до них; виявляє себе в мотивації до етномистецького пізнання через набуття знань про традиції, умінь та навичок практичного опанування; презентується у прагненні і спроможності відтворення й примноження фольклорних традицій в комунікації з іншими представниками свого етносу, а також у повазі до мистецьких цінностей інших етнічних культур та толерантності в комунікації з їхніми представниками.

Серед визначень культури найуживанішим є, що це – специфічний спосіб організації і розвитку людської життєдіяльності, представлений як результат матеріальної та духовної праці, у системі норм та закладів, у

духовних цінностях, у сукупностях ставлень людей до природи, між собою і до самих себе.

Культура виступає як складне динамічне утворення, яке має соціальну природу й виражається в соціальних стосунках, Етнокультурна компетентність та її формування у студентів педагогічного університету: технологічний аспект спрямованих на створення, збереження, розповсюдження, засвоєння ідей, ціннісних уявлень, способів і предметів людської діяльності, що забезпечують взаєморозуміння людей різних національностей у різноманітних соціальних ситуаціях. У культурі акумулюється глибинна суть кожного етносу. Саме культура визначає самобутність, неповторність народного і водночас надає йому змогу для продуктивного спілкування з іншими етносами, що складають державу.

Педагогічне спрямування чітко простежується і в підходах до поняття «етнокультурна», яка є предметом дослідження як етнографії, етнології, так і сучасних педагогічних наук. Етнографія – це історична наука, об'єктом дослідження якої є етнос, історія народу, що зберігається не лише в письмових даних, але і в його традиціях та звичаях, його уявленнях про навколишнє та віруваннях, знаряддях праці, їжі, одязі, житлі, в пам'ятках давнини, які зустрічаються в місцях давніх поселень, в легендах та епічних переказах, тобто в етнокультурі (в усьому комплексі культури, створеному конкретними етносом і відрізняючому його від інших). У сучасних вітчизняних та зарубіжних дослідженнях етнічна культура розуміється як сукупність етнодиференціюючих і етноінтегруючих характеристик даної культури (етнічні константи і ціннісні орієнтації). Етнокультура виявляється в усіх галузях життя етносу: в мові, у вихованні дітей, в одязі, в будівництві житла, облаштуванні робочого місця, домашньому господарстві, в фольклорі. Проте, українські етнологи визначають етнічну культуру як сукупність властивих етносу способів, елементів, структур життєдіяльності, що забезпечують його збереження і розвиток та, завдяки своїм яскравим самобутнім рисам, виконують етноідентифікуючу функцію. Будучи невід'ємною ознакою етносу, вона являє собою культуру людей, пов'язаних між собою спільністю походження та історичного розвитку. Саме в етнічній культурі спостерігається нерозривна лінія збереження й передачі традицій від покоління до покоління. Це свідчить про те, що етнічна культура – успадкований від предків комплекс господарського і соціального життя, матеріальної та духовної культури, які визначають стиль життя, виконують етноідентифікуючу роль, дають можливість виділити й протиставити себе іншим етносам.

Відповідно, формування етномистецької компетентності учнівської молоді в музичному навчанні тлумачиться як цілеспрямований процес умотивованого дієво-практичного оволодіння (пізнання, збереження, поширення) учнями системою музичних цінностей рідного етносу, насамперед, музичного фольклору, в поєднанні з оволодінням фольклорними цінностями інших мистецтв (танцювального, театрального, декоративно-прикладного тощо), пов'язаних з музичними, що відбувається невід'ємно від виховання інтересу і поваги до мистецьких цінностей інших етносів, дозволяє розуміти етнічні особливості і толерантно здійснювати міжкультурну комунікацію.

Виокремлено структуру етномистецької компетентності, яку складають емоційно-ціннісний, етнокогнітивний, діяльнісно-практичний, рефлексивний, комунікативний компоненти, кожен з яких пронизаний естетичним змістом.

ПРАКТИЧНІ НАПРАЦЮВАННЯ ЧЛЕНІВ ТВОРЧОЇ ГРУПИ

Творча зустріч «Спів Солов'яненка – музика серця»

Світлана Борщ

Тема: Спів Солов'яненка – музика серця.

Форма проведення: творча зустріч.

Тривалість проведення: 1 година.

Мета:

- розширити знання учнів про життя і творчість видатних українців;
- сприяти вихованню національної свідомості;
- виховувати любов до національної культури, прагнення бути справжніми українцями; виховувати почуття гордості за Україну.

Тип заняття:

Методи навчання: словесні, наочні, практичні.

Обладнання: мультимедійний проектор, демонстраційна дошка.

Наочність: відеофільми (фрагменти), аудіозаписи

План заняття

«Спів Солов'яненка – це музика серця». Так казала американська співачка Патрісія Міллер, яка виступила на вечорі пам'яті українського Маестро.

25 вересня – день народження Анатолія Солов'яненка. Цього року він відсвяткував би сімдесятирічний ювілей. Під стелею Колонного залу імені Лисенка Національної філармонії чорно-білий портрет співака. Три роки тому саме тут кияни прощалися з Маестро.

Ведучий:

«У Національній опері я пропрацював із Анатолієм Борисовичем понад двадцять років», – розповідає народний артист В'ячеслав Лупалов, – «ми прийшли на сцену молодими завзятими красеннями. Співали разом «Лючію ді Лямермур» Доніцетті, «Сільську честь» Масканьї. Тоді всі рівнялися на Анатолія Мокренка. Втім, і Солов'яненка вже вважали метром. Він на сцені був м'яким партнером, без зайвих претензій. Коли ж кидав якусь гумористичну репліку, то неодмінно із вельми серйозним підтекстом. У спокійного, врівноваженого і мовчазного співака було мало друзів і дуже небагатьох він пускав у душу».

Відео ролік: Анатолій Солов'яненко «Дивлюсь я на небо»

Ведучий:

Життя Анатолія Солов'яненка, справді народного, улюбленого народом співака, було сповнене безперервної й напруженої праці над

вдосконаленням голосу. Щоб досягти успіху, він зрікався простих радостей життя задля того, щоб у хвилини найвищого злету свого таланту досягати вершин виконавської майстерності. Солов'яненко співав у найкращих театрах світу. Йому аплодували в міланському «Ла Скала» та в нью-йоркському «Метрополітен-опера». Він був одним з небагатьох українських співаків, таких як Володимир Мишуга, Соломія Крушельницька, Борис Гмиря, Іван Козловський, Євгенія Мірошниченко, завдяки яким світ дізнавався про українську культуру, про незрівнянну красу пісенної творчості українського народу. Солов'яненко досконало оволодів так званим італійським стилем, віртуозно виконуючи тенорові партії в операх Верді, Пуччіні, Доніцетті, Масканьї. Він вільно володів італійською мовою, і його тенор звучав настільки проникливо й лірично, що вимогливі італійські слухачі визнали його переможцем у конкурсі «Неаполь проти всіх», віддавши перевагу йому перед славним італійським співаком Клаудіо Вілла. Український співак досконало оволодів французькою манерою співу й блискуче співав у багатьох операх французьких композиторів, зокрема Обера, Бізе, Массне. Особливо майстерно виконував він арію Надира в опері Бізе «Шукачі перлин». В ній чудові природні дані голосу Солов'яненка за тембром і характером навдивовижу точно збіглися з виконавськими канонами цієї партії.

Опера Ж. Бізе «Шукачі перлин» арія Надіра

Ведучий:

Вражаюче натхненно й лірично виконував Солов'яненко славнозвісний романс «У сьйві місяця її побачив я...», коли м'який, ніжний голос співака наче линув у наповненому місячним світлом просторі.

Відео-ролік: романс «У сьйві місяця її побачив я...»

А. Солов'яненко

Ведучий:

Серед найскладніших партій його тенорового репертуару – партія Маріо Каварадоссі в опері Пуччіні «Тоска». Її співали Енріко Карузо, Беньяміно Джільї, Маріо Ланца, Леонід Собінов, Маріо Дель Монако. Для багатьох виконавців світу образ Каварадоссі був каменем спотикання в співацькій кар'єрі. Але у виконанні Солов'яненка ця складна партія звучала легко, просвітлено й лірично проникливо. З великим успіхом Солов'яненко виступав у партіях класичних російських та українських опер: «Запорожець за Дунаєм» С.Гулака-Артемовського, «Наталка Полтавка» М.Лисенка, «Князь Ігор» О.Бородіна, «Євгеній Онегін» П.Чайковського, «Борис Годунов» М.Мусоргського, «Садко» М.Римського-Корсакова. Особливо

дорога для артиста була партія Андрія з опери «Запорожець за Дунаєм». «У ній багато простору для голосу, – говорив Солов'яненко, – все дуже вокальне, все легко співається. Тут органічно сплетені лірика і драматизм. А скільки людяності, справді народної краси!» Солов'яненко в партії Андрія видобуває із свого голосу світлі неповторні барви, національну кантилену, що так вдало поєднується з романтичним настроєм героя. Все, що наполегливо шукав Солов'яненко в українській народній пісні та українському романсі, – задушевність, ліричну простоту і природність, щирість почуттів, – він переніс у партію Андрія, і вона засяяла до того незваними гранями завдяки талантові співака. Особливо проникливо звучало у Солов'яненка:

Ластівко моя прекрасна,
Серцю радісний цей час!
Ти навек моя кохана –
Смерть одна розлучить нас!

Ведучий:

Важливе місце в репертуарі Солов'яненка посідали пісні та романси на тексти Т.Г.Шевченка. Співакові були близькими пристрасна й глибоко людяна поезія Кобзаря, проникнута народним мелосом. Тому вражаюче-драматично і водночас піднесено-лірично звучали в інтерпретації Солов'яненка «Огні горять, музика грає» або «Чого мені тяжко, чого мені нудно?». Співак переконливо відтворює драматургійний задум романсів, весь підкоряється рухові мелодії й поступово розвиває, нагнітає її і нарешті утверджує в кульмінаційному завершенні відчуття безмежної туги і болю:

Засни, моє серце, навіки засни,
Невкрите, розбите — а люд навісний
Нехай скаженіє... Закрий, серце, очі.

«Чого мені тяжко» А. Солов'яненко

Ведучий:

Цей романс М.Лисенка на слова Т.Шевченка немов відображав внутрішні переживання самого актора, його тугу за високим мистецтвом, за рідним Київським оперним театром, якому він віддав десятки років свого життя, а потім змушений був залишити через несумісність його високих вимог до мистецтва і комерційних планів тогочасного керівництва Київської опери. Незмінний успіх у слухачів мав романс Я.Степового «Ой три шляхи» на слова Т.Шевченка. Цей дуже популярний серед виконавців твір Солов'яненко наповнював щирою простотою, задушевністю, викликаючи в серцях почуття доброти й співчутливості. В репертуарі співака було багато творів українського бельканто, що добре дався італійській манері

виконання Солов'яненка: «Чорнії брови, карії очі», «Ніч яка місячна», «Дивлюсь я на небо», «Там, де Ятрань круто в'ється», «Повій, вітре, на Україну», «Стоїть гора високая» та інші шедеври. Солов'яненко виконував їх особливо задушевно, просто й водночас витончено лірично, натхненно, що споріднювало його мистецтво з творчістю великих співаків Бориса Гмирі, Оксани Петрусенко, Івана Козловського. Але у Солов'яненка була своя, певно, з глибин народної творчості почерпнута, особливо зібрана, спокійна, рівна кантилена, насичена великим почуттям, емоціональним трепетом, суголосним з глибоко народною творчістю кобзарів.

Не забуває свого славетного земляка і Донеччина. Біля театру балету ім. А.Б.Солов'яненка споруджено пам'ятник, що його виконав місцевий скульптор О.Скорих. І земляки бачать монументальну постать Артиста в улюбленій ролі Герцога, знаменитого «шахтарського герцога», як охрестили його в рідному місті.

Анатолій Борисович Солов'яненко залишив по собі і світлу пам'ять і невгамовну печаль шанувальників свого таланту. Україні так не вистачає його живого голосу Артиста – могутнього і ніжного, дивовижно прекрасного, яким співак розмовляв з усім світом, із кожним із нас.

Пісня у виконанні фольклорного гуртка «Веселинка».

Відкрите заняття

Світлана Борщ

Тема: Колискові

Форма проведення: відкрите заняття. Прослухування мелодій, розучування колискової пісні «Ой коточок»

Тривалість проведення: 1 година.

Мета: поглиблення знань та формування власного ставлення щодо збереження національних традицій українського народу.

Завдання:

Розвивальні:

- розвивати навички активного сприймання музичного твору;
- працювати над виробленням вокально-хорових навичок (співочим диханням, звукоутворенням, звуковидобуванням, звуковеденням, унісоном, дикцією та артикуляцією);
- працювати над художнім виконанням пісень;
- розвивати образне мислення, музичну пам'ять і спостережливість.

Навчальні:

- ознайомити дітей з елементами родинної обрядовості;

- розкрити характерні особливості жанру колискової пісні;
- розширити знання дітей про жанр-колискові пісні;
- ознайомити з поняттями таке Legato та Staccato.

Виховні:

- виховувати повагу до народних звичаїв та традицій;

- виховувати в дітей такі важливі якості, як ніжність, ласку, доброту та любов.

Методи навчання: словесні, наочні, практичні.

Музичні інструменти: фортепіано; дитячі музичні інструменти: бубни, дзвіночки; металофони; маракаси різних розмірів, дерев'яні ложки, папір.

Роздатковий матеріал: Картки для гри «Знайди пару», таблиця – виразні характеристики музики.

ХІД ЗАНЯТТЯ

1. Організаційний момент. Музичне привітання

Привітаймось дружно всі,
До, ре, мі, фа, соль, ля, сі!
Плесніть діти кілька раз,
До роботи всі гаразд!
Привітаймось дружньо всі,
До, ре, мі, фа, соль, ля, сі!

Гра « Знайди пару» (гра на орієнтування у просторі).

Музика – це звук.
Це коли...
Кіт муркоче,
Грім гуркоче,
Дощик ллється,
Скло десь б'ється.
Трава шелестить,
Джміль пролетить,
І коли ти чуєш стук –
Вся це зветься просто Звук.

Хто з вас любить мандрувати? (Відповідь дітей.) Чудово! Тоді разом відправляємось в дорогу, тільки куди ж ми підемо? (Припущення дітей.) Можливо, до зимового лісу, який спить зимовим сном. Там дуже гарно і красиво.

Мандрувати нам сьогодні допоможуть звуки, які будуть зображувати все, що зустрінеться на нашому шляху. Тож вирушаємо! (діти беруть муз. інструменти).

2. Актуалізація опорних знань.

Зійшло сонечко. Поглянуло воно на ліс – ожили, загомоніли дерева (інструменти – ложки). Підвели свої білі крони (заплескали в дерев'яні долоні). Торкнулося сонечко теплим промінчиком (маракаси,). Кинуло сонце

погляд на річку – і забриніла річка тонесеньким металевим звуком (Дзвіночки). Прошарудів по веселковій доріжці вітерець-пустунець (шарудіння папером).

Діти, а яке свято ми зустрічаєм в перші дні весни? (відповіді дітей).

Хто вас, діти, щиро любить, і цілує, і голубить, і вкладає ніжно спати?

Діти: (разом). Рідна мати!

Хто вас береже від злого й заспокоїть ніжним словом?

Хто гаразд нам все віддати?

Діти: (разом). Рідна мати!

3. Мотивація навчальної діяльності.

Так, наші мами самі найрідніші, самі найдобріші, навіть від самого слова «мама» випромінюється тепло та ласка, як від весняного сонечка.

Діти, а чи знаєте ви, як називається ця ніжна пісня, яку мами співають над колискою маленьким дітям? Так! Це колискові пісні.

Тема нашого заняття: «Коліскові. Прослуховування мелодії чи твору з голосу та з фонозапису виконавців, професій них і дитячих фольклорних колективів : «Ой коточок», «Ой лю- лю- лю». Розучування колискової пісні «Ой коточок».

4. Основна частина.

Пояснення навчального матеріалу.

Коліскова – це перша пісня, яку чує дитина, і називається вона колисковою, бо співають її над колискою. Кажуть, що ті дітки, яким співають колискові пісні, виростають добрими, лагідними, ніжними, щедрими, чуйними. Прослухайте колискову пісню «Ой коточок», «Ой лю- лю- лю» та визначте характер твору. (Діти слухають, та за таблицею «Виразні характеристики музики» характеризують твір).

ВИРАЗНІ ХАРАКТЕРИСТИКИ МУЗИКИ		
РІСТІ КИ		
СПОКІЙНА	СУМНА	ЛІРИЧНА
ДОБРА	ЖУРЛИВА	УВАЖНА
МІРНА	ЖАЛІВНА	ВЕСЕЛА
СОСННА	ОБРАЖЕНА	ІНТЕРЕСНА
ВЕСЕЛИВА	ОПЕЧАЛИВА	ЗАТРАПЕНА
КАЛІЖА	ПОКІРНА	ІНТЕРЕСНА

Діти, а якби ви «співали» колискову рухами, які б вони були? (Відповіді дітей).

Прослухайте ще раз «Ой коточок», та спробуйте плавними рухами «виконати» колискову.

Молодці, ваші рухи були ніжними та м'якими, ви неначе заколисували дитину. Для того, щоб так само ніжно і лагідно заспівати

колискову ми повинні виконати вправи для голосу.

Вправа на «Округлення» голосного, що сприяє звільненню нижньої щелепи від напруження.

A musical score for a vocal exercise. It consists of a vocal line and a piano accompaniment. The vocal line is in a soprano clef with a key signature of one flat (B-flat) and a 4/4 time signature. The melody starts on a middle C, moves up to a G, then a B-flat, and ends on a G. There are slurs over the first two notes and the last two notes. The piano accompaniment is in a grand staff (treble and bass clefs) with the same key signature and time signature. It features a steady bass line and chords that support the vocal melody. Dynamics include *mf* (mezzo-forte) and *f* (forte).

2. Вправа на вироблення широкого, розспівного звука та зміцнення дихання. Співати на голосні а, о, у.

A musical score for a vocal exercise. It consists of a vocal line and a piano accompaniment. The vocal line is in a soprano clef with a key signature of two sharps (F# and C#) and a 4/4 time signature. The melody starts on a middle C, moves up to a G, then a B, and ends on a G. There are slurs over the first two notes and the last two notes. The piano accompaniment is in a grand staff with the same key signature and time signature. It features a steady bass line and chords that support the vocal melody. Dynamics include *mf* (mezzo-forte) and *f* (forte).

Помірно

Вправа на вироблення злитого звучання на ланцюговому диханні. Розспівувати один голосний на всіх звуках.

A musical score for a vocal exercise. It consists of a vocal line and a piano accompaniment. The vocal line is in a soprano clef with a key signature of one flat (B-flat) and a 4/4 time signature. The melody starts on a middle C, moves up to a G, then a B-flat, and ends on a G. There are slurs over the first two notes and the last two notes. The piano accompaniment is in a grand staff with the same key signature and time signature. It features a steady bass line and chords that support the vocal melody. Dynamics include *mp* (mezzo-piano) and *f* (forte).

Вправа на вироблення об'ємного дихання при унісонному співі. «Вирівнювання» різних голосних.

Розвиток легкого й природного звучання голосів.

Співати на різні склади.

Дякую, гарно виконали вправи, а тепер давайте проговоримо текст 1 куплету колискової в ритмі твору:

Фізкультхвилинка. (використання ІКТ)

Розучування колискової пісні «Ой коточок» .

Вокально-хорова робота над піснею:

- робота над чистотою інтонування;
- робота над дикцією; (робота в парах)
- по-фразне поєднання мелодії та тексту;
- використання м'якої атаки звуку під час співу;
- робота над правильним звуковеденням на легато . (робота в групах).

Діти, зверніть увагу, що в нотній партитурі спів на легато позначається Legato, що в перекладі з італійської, означає зв'язно, злитно. Це таке виконання, коли перехід від одного звуку до іншого відбувається зв'язно, без перерви між ним. Цей термін в нотах позначається лігою, яка з'єднує між собою ноти, якщо їх потрібно зв'язно проспівати. Протилежне за значенням слову legato – це слово staccato.(записую на дошці). У перекладі з італійської – уривчастий, відокремлений. Це уривчасте, коротке виконання звуків голосом або на музичних інструментах, це один із основних прийомів звуковидобування. В нотній грамоті стакато позначається крапкою.

Давайте разом виконаємо вправу на staccato я на металофоні (особистий показ, виконання дітей), а ви долоньками.

Молодці, дякую вам за те, що були дуже уважними, спостережливими і кмітливими! І я хочу сказати, що мамина колискова завжди повинна бути з людиною, як добра згадка про батьківську хату, як світлий спомин дитинства про ніжні й турботливі руки батька й матері. Отже, наше заняття закінчилось.

Інтерактивна гра «Смайли»

А я бажаю, щоб ви ніколи не забували ніжну мамину колискову!

Виховна година

Світлана БОРЩ

Тема: Нема без кореня рослини, а нас, людей, без Батьківщини.

Мета:

- ознайомлення вихованців з піснею
«Україна» сл: Віталій Кобринович муз: Віталій Кобринович;
- шляхом розспівок на різні види техніки підготувати дитячі голоси до якісного співу;
- поглибити знання щодо музичних термінів.
- розвивати інтерес до творчої діяльності, виховання працелюбності, допитливості;
- формувати уявлення про традиційний родинний уклад українців, звичаї та вірування, побут, народне мистецтво, фольклор;
- сприяти вихованню почуття патріотизму, бережливого ставлення до національних святинь засобами Інтернет-ресурсів (сайт « Всеосвіта»);
- виховувати любов до рідного слова, української сучасної пісні, повагу один до одного.

Обладнання: мультимедійний проектор, акустична система, презентація до заняття.

Хід заняття

1. Організаційна частина.

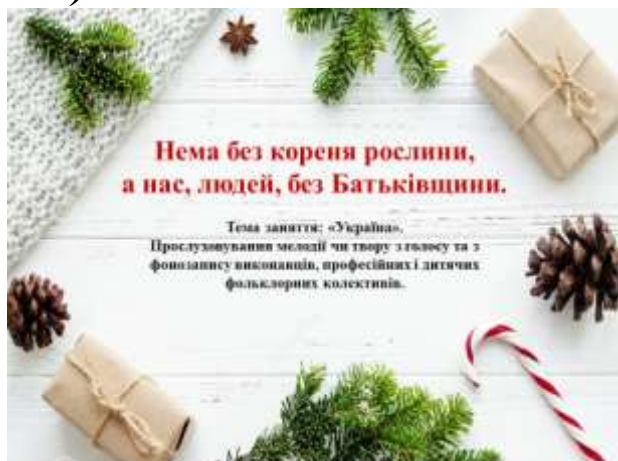
а) Музичне привітання. (слайд 2)

Ось і закінчились новорічні свята. Саме ці свята зберегли усю традиційну обрядовість та релігійно-культурний зміст, які передавалися з

покоління в покоління. Натомість свято 1 січня стало для українців веселим світським святом, яке об'єднало нас з рештою світу: не лише однією спільною датою, а й традицією святкування. У свою чергу, Новий рік 14 січня та Водохреща 19 січня залишаються невід'ємною складовою річного обрядового циклу українців та найповніше відображає традицію українського новорічного святкування, яке перекликається з міфічними та релігійними уявленнями поколінь предків та несе у собі глибокий символічний зміст. Поклик рідної землі завжди відчували наші прадіди й діди, ті, хто живе в Україні та кого доля закинула на чужину. Її поклик відчуваємо ми й сьогодні, адже її майбутнє в руках молоді. Від нас залежить, якою буде наша держава! А держава, як і родина, має бути дружньою, сильною, здоровою і єдиною. І пряме цьому підтвердження свято, яке уся Україна відмічає 22 січня. Свято відповідальності усіх за всіх, єдності, взаємного духовного збагачення і розвитку та інше.

б) Повідомлення теми і мети заняття:(слайд 3)

Сьогодні в нас буде цікаве, дуже пізнавальне заняття, на якому ми

прослухаємо пісню «Україна». Ви дізнаєтесь, що означають музичні слова і терміни, які зустрічаються у вокалі. І пригадаємо поспівки на різні види техніки. А в кінці заняття вас чекає випробування, яке присвятимо дню

соборності України.

2. Організація пізнавальної діяльності гуртківців.

а) Розспівка.(слайд 4)

Розспівки. Це слово в усіх нас на слуху на кожному занятті. Чи не так? Давайте я дам точне його визначення, а ви мене доповните.

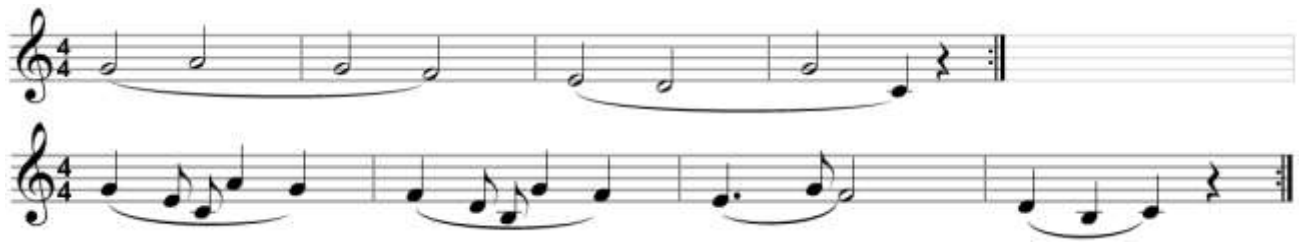
Розспівки – це спеціальні вокально-технічні і слухові вправи з метою підготовки голосового апарату і слуху співака перед початком концертного виступу або заняття соліста, ансамблю, хору.

Пригадаємо кілька розспівок.

Увага на екран

Розспівки на легато:

Розспівка на легато і стакато:

Розспівки на стакато:

Висновок: Як бачите, існує безліч способів підготуватися добре до якісного співу. І, як ви вже (за роки занять у вокальному гуртку) зауважили, керівник гуртка на занятті чи перед виступом вибирає такі розспівки і вправи, які максимально підготують вас до виконання «тієї» чи іншої пісні, і, власне, такі розспівки, після яких буде легко відобразити стиль, характер, динаміку тієї чи іншої пісні.

3. Вивчення нового матеріалу

А) Теоретичний матеріал

Вокал – (в перекл. з латинської означає «голос») – це мистецтво володіння співочим голосом. Існує кілька напрямків розвитку вокалу (*слайд 5*):

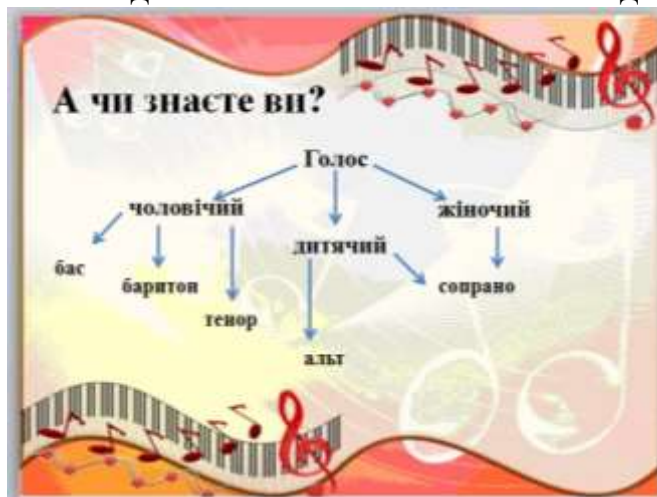
1. Народний, який віддзеркалює особливості співацької культури певного народу.
2. Академічний або класичний, який є результатом тривалого розвитку професійного музичного мистецтва.
3. Естрадний, притаманний його різним напрямкам – попу, року, репу тощо.
4. Джазовий, визначений зв'язками з негритянським фольклором, зокрема, блюзом.

Висновок: на наших заняттях ми використовуємо різні техніки володіння співоchim голосом.

Хвилинка цікавинок

А чи знаєте ви, що є чоловічі, жіночі та дитячі голоси?(слайд 6)

Хочете дізнатися які голоси належать до чоловічих?

Бас – (в перекл. з італійської «низький») – це низький чоловічий голос значної сили та насиченого тембру. Розрізняють бас кантате (високий, співучий), центральний та бас профундо (дуже низький). В оперній практиці зустрічається характерний або комічний бас. Басом називають нижній голос в багатоголосовому хоровому творі. А ще бас – це духовий мідний музичний інструмент. Прошу подивитися як він виглядає (показую малюнок із зображенням інструменту).

Баритон – (у перекладі з грецької «грубоголосий», «грубо звучний») – це чоловічий голос, проміжний між тенором та басом. Існують баритони ліричні, лірико-драматичні та драматичні, які відрізняються за силою звучання і тембровими якостями. Існує мідний духовий музичний інструмент, який називають баритоном, зі звуком насиченого, мужнього, благородно-наспівного тембру (показую зображення з цим інструментом). З такою назвою існує струнний смичковий інструмент XVII століття з родини віол. А ще, це – різновид духових музичних інструментів з різних родин, наприклад саксофон, баритоновий гобой тощо.

Тенор – (в перекладі з латинської «тримати», «спрямовувати») – це високий чоловічий голос. Тенори поділяються на ліричні, лірико-драматичні, драматичні, які відрізняються за рухливістю, тембром, силою звуку, дзвінким верхнім регістром та іншими якостями. Тенором називається мідний музичний інструмент духового оркестру. А ще це визначення, яке деталізує назву деяких музичних інструментів однієї родини (наприклад саксофон, домра тощо) (показую зображення із цими музичними інструментами).

Які ж голоси належать до жіночих та дитячих?

Сопрано - в перекладі з італійської – верхній, вищий. Це найвищий жіночий голос. Розрізняють різні види: колоратурне, лірико-колоратурне, драматичне, які відрізняються силою звуку та тембром. Ще так називають

різновиди окремих музичних інструментів (сопранова труба, сопрановий саксофон тощо) (показую малюнки із зображенням цих інструментів).

А партія в хорі або вокальному ансамблі, яка складається з високих дитячих або жіночих голосів також називається сопрано.

Альт – (в перекладі з латинської «високий») – це низький дитячий голос. Партія в хорі чи вокальному ансамблі. А ще, це смичковий музичний інструмент з родини скрипок, різновид духового інструменту. Різновид деяких оркестрових інструментів (альт-кларнет, альт-добра, альт-балалайка, альт-саксофон тощо) (показую зображення з цими музичними інструментами).

Демонстрація фото музичних інструментів (слайд 7)

Подивіться як виглядають музичні інструменти про які йшла мова у поняттях голосу:

-бас-кларнет, контрабас, тромбон, віолончель, гобой, саксофон, домра

✓ Гра « Розташуй голоси»(слайд 8)

- *Розташуйте голоси на сходах, починаючи з найнижчого* (бас, баритон, альт, сопрано)

Фізхвилинка

✓ *Хвилинка цікавинок*

- *А ви знаєте, що...*

Людський голос – це найкращий і неперевершений музичний інструмент. Кожна людина має свій неповторний тембр голосу.

Фізкультхвилинка. « Україна – це ми»

Б) Практична робота над піснею - мотивація

✓ *Асоціативний куц(слайд 9)*

- Як ви розумієте слово

Батьківщина?

(відповіді дітей)

Висновок: Батьківщина – це рідна земля, рідна хата, рідне місто, рідна школа, сім'я, Україна...- безтурботна пора.

✓ *Прослуховування запису пісні*

П
роха
ння
уваж

но подивитися виступ дітей, послухати пісню і відповіді на питання.

Увага на екран.(слайд 10)

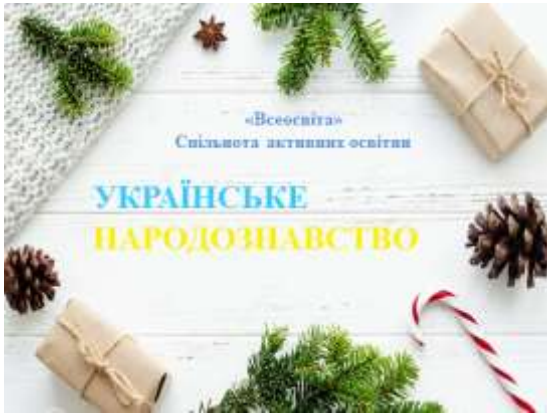
Питання:

- Чи сподобався вам виступ дітей?
- Що ви відчували під час прослуховування пісні?
- Який вокальний голоси у виконавців цієї пісні?
- Чи хотілося вам виконати пісню разом з дітьми?
-

Висновок: Щоб гарно співати, треба:

- 1) слідувати за своїм здоров'ям,
- 2) не пропускати заняття,
- 3) гарно навчатись вокальному мистецтву

Ось ми і підійшли до розгляду другого куплету пісні

а) розбір пісні за характеристиками
Давайте разом з вами визначимо,
яка це пісня: народна чи авторська?
Правильно, авторська.

Чому? Так, бо в цієї пісні є
конкретний автор слів і музики.

Правильно. слова Віталій
Кобринович, музика Віталій Кобринович

А яка це пісня: хороводна чи
обрядова, а може естрадна? Так, вірно, це
естрадна пісня.

А за складом вона одноголосна чи багатоголосна? Так, це
багатоголосна пісня. Її ми будемо співати і на один, і на два голоси.

Яка структура поетичного тексту? Так, вірно, куплетна.

Який характер пісні «Україна»?

Практично всі завдання заняття виконали, молодці.

Вивченням цієї пісні займемося на наступному занятті.

4. Заключний етап заняття.

Зараз ви пройдете онлайн – олімпіаду по народознавство – це сукупність
знань про народ, його історію, побут, матеріальну та духовну культуру. (проходження олімпіади).

Ви прийняли участь у
всеукраїнському конкурсі «Українське
народознавство». Продемонстрували
чудові результати, вміння самостійно
мислити та долати труднощі. Отримали
листи подяки та подарунки від сайту «
Всеосвіта». Вітаю!

5. Підсумок заняття.

А) Бесіда.

Підсумовуючи сьогоднішнє
заняття, давайте згадаємо, над якою

піснею ми сьогодні працювали?

- Назвіть автора слів та музики цієї пісні.
- Який характер пісні «Україна»?

Б) Рефлексія

Незакінчене речення(слайд 14)

- *На занятті мені було цікаво, тому що...*
- *Мені було складно...*
- *Мені було легко...*
- *Я дізнався...*
- *Я хочу...*

- *Я бажаю...*

Сподіваюсь, ваша скарбничка знань поповнилася новими словами, які ви будете надалі використовувати у нашому вокальному лексиконі.

6. Оцінювання роботи вихованців на занятті.(Слайд 15)

7. Музичне прощання.

В кінці 2000-их рр. відродилася традиція створення «живих ланцюгів», що символізують єдність українського народу. Візьмемося усі за руки та побажаємо один одному, щоб почуття єднання та перемоги й надалі окриляло та супроводжувало нас. Пишайтеся, що ви - українці, а наша Вітчизна - Україна, земля з багатовіковою історією, мальовничою природою, чарівною піснею, працелюбними, мудрими й талановитими людьми.

І пам'ятайте: « Нема без кореня рослини, а нас, людей, без Батьківщини ».

Свято «А ми Масляну проводжали».

Лідія ПУХАЛЬСЬКА

Дійство проходить:

I частина в актовій залі.

Зала прикрашена у формі української світлиці.

II частина на подвір'ї школи.

1. Ярмарок.
2. Народні гуляння, ігри.
3. Спалення чучела.
4. Пригощання млинцями, варениками.

II частина.

Лунають ярмаркові заклики , пісні, гості виходять на ярмарок, ходять по ярмарку.

*Виступ дітей гуртка «Школа юного ведучого», керівник Пухальська Л.О.
(після слів: а пісні дзвінки, танці запальні та ігри веселі.*

Танок «Україна колядує»

*Виступ дітей гуртка «Школа юного ведучого», керівник Пухальська Л.О.
Виходять з натовпу ведучі.*

Ведуча 1. Гості, гості , гей сюди.

Свято розпочинаємо!!!

(Лунає музика, гості збираються на відведеному місці)

Ведуча 2. Просимо, гості милі, вітаємо

Весело щів вам та радості бажаємо!

Давно ми на вас чекаємо,

Свято без вас не починаємо.

Ведуча 1. Усім друзям та гостям

Щирі вітання!

Хай здійсняться незабаром

Ваші сподівання!

Хто радіє сонцю, квітам

Хай весну стрічає!

До нас Масляна – красуня

Скоро завітає.

*(Виходить діти фольклорного гуртка «Веселинка» співають пісню «
Масляниця» - керівник Борщ С.В.)*

Ведуча 2. Свято йде до нас велике

Свято зустрічі з Весною
Хай Весна весела й мила
Зачарує нас красою
Кожен день стає все довшим
Весна Зиму поборолала
Тож мастить млинці потовщі
Маслом, медом та ікрою.

Ведуча 1. Всі невдачі відступіться

Свято ж бо до нас крокує

І яскраве розмаїття

Посмішками нас чарує.

Тож радійте добрі люди

Посміхайтесь довкола

Бо сьогодні свято буде

Дуже гарне як ніколи.

Під пісню «Масляна», виходять діти у руках гостинці, Масляна, виносять чучело Зими, цигани. Співає діти фольклорного гуртка «Веселинка»- керівник С.В.Бориц.

Ведуча 2. Ой, люди ,дивіться хто к нам завітав. Так це ж сама Масляна , тай ще цигани з нею. От тепер весло буде.

Лунає музика.

(Ведучі підходять до Масляної , на розносі лежать млинці, бублики)

Ведуча 1. Прийшла Масляна до нас.

Її зустрічаємо,

З сиром, маслом, калачем,

З бубликами і млинцем.

Ведуча 2. Ой, які ж у нас млинці

Із аршин у довжину,

А з півхати в ширину!

Ведуча 1 . Ой і Масляна, ти ж гарна!

Зустрічаємо тебе файно!

(Ведучі вклоняються Масляної, вона забирає гостинці)

Масляна. Я прийшла до вас з добром,

З сиром, маслом, пирогом,

Ще з млинцями, калачами та вареничками!

На тарілки їх складайте,

Та на стіл їх подавайте.

1 дитина. А моя мати млинців гречаних напекла!

2 дитина. А моя вареників наварила з сиром!

3 дитина. Все гарно на Масляну, але ж вона така коротка!

4 дитина. Так і кажуть в народі: «Живе Масляна сім деньочків. Залишайся, Масляна, на сім рочків.»

Масляна. А ще є така приказка: «На Масляну танцюйте, співайте, грайте, усіх млинцями пригощайте!»

Циганка. Ми співаймо краще всіх.

А танцюємо ми так ,

Що здригаються навкруги всі хати і всі споруди.

(Взмахує рукою і вигукує: - Еге, гей!)

Лунає музика. Цигани ходять гадають.

Діти гуртка «Школа юного ведучого», керівник Пухальська Л.О.

Увага, увага! Усім! Усім!

Слухайте ті хто не заснув зовсім!

Усі поспішайте, влаштовуємо пир!

Масляна оголошує зараз турнір!

Чекають на вас забави,

Веселоці, звісно, чекають на славу!

Тож вушко своє, друже, гостро тримай!

Кмітливість і вправність скоріш промовляй!

(Проводяться конкурси «Перетягування каната», «Почепи стрічку», «Накорми друга»)

Крічалки на змаганнях

Ведуча 2. Увага! Увага!

Запрошую вас на останє змагання

Хто хоче і дорослі і малі

Перетягувати канат?

Ведуча 1. Всі змагання провели.

Всі сьогодні молодці.

Всі отримають млинці

І вареників кадушку.

І печеную ватрушку.

Тільки згодом, погода.

Як свято наше дійде кінця.

Масляна. Мене усі стрічають,

Коли зима минає.

Я їду на санчатах,

Заходжу в кожну хату.

Везу в міста і села

Розваги та пісні веселі.

Тож про Масляну заспівайте

В хороводі закружляйте.

*Співають діти фольклорного гуртка «Веселинка"- керівник С.В.Борщ.
Водять хоровод.*

Масляна. Я гуляла з вами

Співала й танцювала

Однак я втомилася
Сил мені не стало.
Тепер мене проводжайте
А за рік знову чекайте.

Діти фольклорного гуртка «Веселинка»- керівник С.В.Борщ., виконує пісню «Прощай Масляниця».

Підпалюють чучело, кидають в неї паперові млинці і приказують.

- Горить млини, гори Масляна! (5 р.)

Під музику уходить Масляна.

Ведуча 1. А ви, чого тут залишилися,
Удосталь натішилися?
За столи вже час сідати
Всіх млинцями частувати.

Діти фольклорного гуртка «Веселинка»- керівник С.В.Борщ., співає пісню «Ой, млинці, млинці»

(Роздають усім млинці, вареники, узвар. Виступ дітей гуртка «Школа юного ведучого», керівник Пухальська Л.О.)

А, ми, господині, пічку затопили,
Млинців, пиріжків напекли і узвару зварили!
То ж смакуйте узваром, млинцями та пирогами!
Розважайтесь іграми, танцями, піснями!

Ведуча 2. Усім, люди, дякуємо,
Що в нас гостювали,
І Зимоньку-масляну
З нами проводжали.

Ведуча 1. На останок прошу,
Не згадуйте лихом,
А лише веселим,
Добродушним сміхом.

Діти вокального гуртка «Веселинка» та гуртка «Школа юного ведучого виконують пісню «Хай в вас і в нас все буде гаразд».

Квест-програма «Хліб усьому голова»

Лідія ПУХАЛЬСЬКА

Місце проведення: Парасковіївська спеціальна загальноосвітня школа інтернат № 40 Донецької обласної ради. Актова зала.

Мета: розширити знання дітей про шлях хліба з поля до столу. Довести до відома дітей, що хліб результат праці людей багатьох професій. Збагатити знання про народні звичаї, що пов'язані з ним. Виховувати повагу до праці хлібороба, прищеплювати дбайливе ставлення до хліба.

Обладнання: колосся пшениці, хлібні вироби (*виставка*), плакати з прислів'ями, презентації «Хліб», «Свято запашної скоринки».

Учасники: фольклорний гурток :«Веселинка».

ХІД КВЕСТУ

1. Презентація «Хліб»
2. Свято « Запашної скоринки»
(сценарій)

Ведуча:

1 СЛАЙД (хліб на столі)

Хліб не ріжте - ламайте краєць,
Кожну крихту його бережіть,
Хліб смачний, який шле діткам заєць,
Хліб шануйте і хлібом живіть.
Бо ніхто ми без хліба і солі,
Наказали колись нам Боги,
Дяка Богу і хлібу, і долі,
Хай озимі вкривають сніги.
Бо без хліба немає героїв
І не буде життя на землі
І без хліба не виживе воїн,
І у плав не підуть кораблі..
Без колосся немає пшениці
І не чути пісень солов'я,
Нехай нива завжди колоситься,
Буде хліб, то цвістиме Земля!

Добрий вечір діти та дорослі ми дуже раді вас бачити у нас на святі. Ви вже зрозуміли про що ми сьогодні з вами будемо розмовляти,

- так що для вас є хліб?

З одного боку. Хліб - це наша щоденна їжа.

А з другого боку. Це найцінніша і найпотрібніша святиня нашого народу.

2 СЛАЙД(багато хлеба)

Нашу Вітчизну Україну - з давніх-давен називали хлібним краєм, бо люди, що живуть тут, - українці-хлібороби, є великими працелюбами, вміють гарно обробляти землю і вирощувати на ній хороші врожаї.

Для нашого народу хліб був і є не просто стравою - це була основа основ життя і найдорожча святиня.

3 СЛАЙД(хліб)

Хліб у кожній родині - найперший годувальник, батько, всьому голова і розпорядник.

Де є хліб і вода - там голоду нема; коли є хліба край, то і під вербою рай.

А як хліба ні куска, то і в палаці тоска, і бесіда суха.

Без перебільшення можна сказати: без хліба немає життя.

Недарма у слів «жито» і «життя» один корінь. - А чи знаєте ви, звідки до нас прийшов хліб? .

Здається, що він був завжди . Але це не так. Учені вважають, що у далеку-далеку давнину люди споживали зерна дикорослих рослин, коли їм не щастило на полюванні . Згодом зерна почали розмочувати у воді, роздрібнювати . Минуло ще багато-багато років, і люди навчилися випікати на розжарених каменях прісні коржі. Це був, власне, і перший хліб.

4 СЛАЙД (казка колосок)

Інценіровка Уривок казки «колосок»

фольклорний гурток « Веселинка»

Півник: Спеклися пироги

З повітряного борошна,

Рум'яні Пироги,

Смачні і пряні.

(Достає пироги з печі.)

Круть: Ах, як я зголоднів

Верть: Ну, а мені пиріг залишився?

(Сідають за стіл.)

Півник: почекайте, почекайте!

Ви, мишенята, мені скажіть:

Хто знайшов Колосок?

Круть: Ти.\голосно\

Півник: Хто на млині молот?

Верть: Ти.\за тихіше\

Півник: Хто приніс додому борошна?

Круть: Ти.\тихо\

Півник: Хто спік пироги?

Верть: Ти.\ледве-ледве\

(Мишенята вилазять з-за столу.

Півник: Треба не лінуватися,

Добре працювати.

Щоб хліб був у печі

На столі калачі.

А ледарі, базіки

У цьому будинку непотрібні.

(Мишенята усвідомлюють свою провину. Їм соромно. Вони підходять до Півнику.)

Мишенята: Петя - Петя - Півник,

Золотий гребінець.

На мишаток не сердься

І за лінь скоріше прости!

Разом: Хліб-усьому голова! Які ж мудрі ці слова.

Для діла треба роботящі руки,

Терпіння і знання науки.

5 СЛАЙД (комбайн на полі)

Звучить музика виходить хлібороб.

Вірш хлібороба

(Виходить хлібороб.)

Чи є ще більше щастя на землі,

Як сіять хліб, виплекувать достаток?

У хлібі тім життя бере початок,

В нім нездоланна сила трударів.

Нехай же з року в рік, із роду в рід

Не буде хліборобам переводу!

Хай слава їхня вічно не заходить,

Аж доки сонце ллє на землю світ!

А я ж не сам обробляю землю, у мене є помічники.

А де ж мої друзі і соратники? Мої кони? Піду їх приведу.

6 СЛАЙД(кінь на полі)

Ведуча: Кінь з давніх часів був другом людини. Вони виконували найважчу роботу: тягли за собою плуг, сіялки, перевозили важкі стоги сіна.

4. Пісня « Кінь» фольклорний гурток «Веселинка»

Хлібороб: А, ось ви де? Ну пішли, пішли. Я напою вас і нагодою.

Вед: З чого починається хліб? Починається хліб з маленької зернинки. Зернятко пшениці нагадує дитинку. У сповитку, якому рости і набирати сили. Зернинка – іскринка життя. Тож ми з вами помандруємо з цим диво-зернятком в дорогу, що лежить до запашної паляниці.

7 СЛАЙД(зерно)

4. « Рідне село» у виконанні керівника гуртка «Веселинка» С.В.Борщ

Дівчинка: Я живу на Україні,
де калина червоніє,
там, де співи солов'їні
там, де зріє виноград.

Де пшениця достигає
колосиста, золота,
де, не наче моря, грають
і шумлять густі жита.

Хлопчик: Україна на весь світ
врожаями славиться
житом та пшеницею,
білою паляницею.

8 СЛАЙД(паляниця)

Звучить музика

5. Пісня про хліб (3 клас)

Ми хлібом-сіллю друзів зустрічаєм,
Хай буде більше в світі нас, братів!
Хай в кожній хаті пахне короваем,
Щоб люд ніколи хліба не просив!

9 СЛАЙД(коровай)

Звучить музика.Презентація хлібобулочних виробів.

6. Винос коровая.

пісня «Коровай» фольклорний гурток «Веселинка».

Всі персонажі уклін.

10 СЛАЙД(хліб та сіль)

Ведуча: «Пам'ятайте, що хліб - усьому голова!»
Золоті слова промовимо ми зараз,
Мудрі і прості, старі, як світ,
Бо щоб добре жити, вдосталь мати,
Діти! Перш за все цінуйте Хліб!

Свято «Андріївські вечорниці»

Аделіна СЄДИХ

Тема: Зимові календарні свята

Мета: формування у вихованців знань про українські свята та традиції; історія їх виникнення, історію. Розвиток пізнавальних інтересів у гуртківців. Виховання патріотизму та національної гідності.

Завдання: сприяння розвитку духовних потреб, культурних навичок здорового способу життя на основі вивчення народних свят.

Форма проведення: театралізоване дійство

Методи розвитку:

Словесні(розповідь, дискусія); практичні(слухання музичних творів); наочні(додатковий фольклорний матеріал).

Вік учасників: 13-16 років.

Міжпредметні зв'язки: художня культура, музичне мистецтво, українська література, хореографія

Обладнання: ТЗН, костюми, декорації.

Очікувані результати: усвідомлення вихованцями причетності до цілісного образу України-Батьківщини, що є передумовою формування національних почуттів і позитивного світосприймання особистості.

Дійові особи:

Ведучі,

Хлопці та дівчата,

Господиня,

Пан Писар,

Баба Одарка.

Вступна частина

Ведуча 1: Україна, що то за країна така?

Ведуча 2: Де сонце-найяскравіше у світі, квіти найзапашніші, золоті поля- мов долини життя, річки - джерела молодості та сили, а люди працьовиті, гарні чесні, і доля буде їх прекрасна.

Ведуча 1: Немає країни такої у, світі де так гарно, мило жити. Історію свою вивчати, пісні звучно заспівати.

-Ми пишаємось тобою, я дивлюсь ,а преді мною колоритні все свята- моя Батьківщина та , що дає мені надію: прославляти на весь світ український колорит.

Ведуча 2: Гарно ти сказала, а про що сьогодні буде мова йти?

Ведуча 1: Про давнє минуле, про події які відбулися багато віків і не стерлися з пам'яті мого народу. Ці давні традиції робили яскравішим життя людей, вселяли в душі молоді надію на любов на здійснення завітних бажань, на зоряні мрії та барвисте життя , багато можна чого сказати.

Ведуча 2: Так, але краще показати. (лунає укр. музика)

Ведуча 1: Узимку, коли завершувалися роботи, частішали дівочі та парубочі гуляння.

Ведуча 2: Це було 13 грудня, і вважається днем пам'яті мученицької смерті одного із дванадцяти апостолів Христових – Андрія Первозданного.

Ведуча 1: За церковними легендами святий проповідував християнство у Скіфії і дійшов аж до Києва, де на одному із пагорбів поставив хрест і сказав: «Чи бачите гори ці? Повірте мені, на них засяє благодать Божа!» Згодом там, де він установив хрест, було споруджено Андріївську церкву.

Ведуча 2: Я хочу, щоб сьогодні ожили перед нами вечорниці в ніч на Андрія, а ігри, забави нагадали молодість батькам, бабусям, дідусям.

Українське село ,зірки на небі, місяць...

Перша дія

Хатина, у ній сидять дівчата і співають пісню «Чом ти не прийшов»

Заходять хлопці та питають:

Парубок Тарас: « А що, дівчата підемо гуляти,чому пісню таку сумну співаєте?»

Дівчина Христя: А що на вулиці робити , та й холодно вже.

Парубок Іван: Та ходімо, там малеча таке витинає, весь люд позбігався, ну ж бо.

Дівчина Олеся: Малеча говориш, ну що, голубоньки мої ,давайте на те видовище та й подивимось...

(хлопці роблять штучний за навіс, виходять маленькі актори і ставлять сценку із дитячої опери...)

Виходять діти ,грає укр. народна музика...

Ведуча:

-Був у баби сірий кіт, на лежанці все лежав,кашу з м'ясом виглядав,
А мишей він не ловив, до комори не ходив.

Баба м'яса наварила, гусака цілком зварила,

Запросила на гостини, на дідові іменини...Лиш пішла вона за кропом,

Кіт тихенько боком ,боком. Тихо, мов той хитрий лис, гусака потяг у ліс.

Ведуча: Баба вкрик, дід кочергою, треба ж думать головою...залишили гусака на такого простака?

Ну а кіт ,поласувавши і боки порозімявши , облизнувся, потягнувся і подався на село , ще такого не було, залишили гусака на такого простака...

Завтра буде друга дія, є у мене ще надія, що продовження там буде, веселітись добрий люде...

За навіс прибраний друга дія.

Дівчина Катруся : «Гарно малеча виступає.

Дівчина Меланка :А нам і порозважатися приводу нема.

Дівчина Одарка: Навіть і співати вже не хочеться.

(сідають за вишивання)

Селом, не поспішаючи, йде господиня Харитина: на вулиці так гарно, та треба йти додому, дівчата на мене чекають , ще зранку прибігали домовлялися. Мабуть, уже в мене вдома, і світло горить.

Добрий вечір, дівчата. Добре, що прийшли. « А чому такі сумні, невеселі?

Дівчина Христя: « А чому радіти, діти й ті бавляться, а ми не знаємо, чим себе зайняти.»

Господиня: « Оце так у такий день, та щоб не знати чим себе зайняти, а хтось дивився на календар?»

Дівчина Одарка: « Дівчата , а й справді, як це ми забули, сьогодні ж день Святого Андрія

Дівчина Христя:А ось що знаю. Посередині хати стелять рушник, а на ньому розкладають балабушки. Кожна дівчина знає, де її. Потім до хати заводили голодного собаку, який біг до балабушок. Чию з'їсть найшвидше-та дівчина найперша має вийти заміж. А чию не торкне-та залишиться ще рік дівувати.

Дівчина Олеся: А про таке чули?Розсипають на долівці жито й відходять на невелику відстань. А потім всі разом починають його збирати й лічити. Скільки пар зернин зібрала - скільки пар старостів прийде. Котра не вхопила зерна, у тої старостів не буде того року.

Дівчина Оріся :Так чого ж це ми сидимо. Нумо все готувати для сьогоднішнього вечора(починають накривати на стіл)

Пісня « Зеленеє жито»

Стукають у двері

Господиня: « На порозі дівчата , мов квітки стоять заходьте швидше, а то вся краса на морозі зів'яне...(дівчата заходять і починають своє рукоділля, чекаючи, що скаже господиня).

Дівчина Галинка:

Просимо всіх на наше свято,

Превелике, пребагате,

Від зірниці до зірниці

Хай лунають вечорниці.

Дівчина Настуся:

Гей, на наших вечорницях

Хто сумний – розвеселиться!

Співи, танці, небилиці –

Гарні будуть вечорниці!

Господиня: Так, так, голубоньки мої ,все ви бачу приготували, і я вас не підведу , багато чого вам я покажу, тільки для початку виберемо, на що будемо ворожити , щоб долю на свою не нагрішити, обираймо. Ось це моя скриня-господиня, в ній все моє добро, хто що першим дістане , на те й будемо питати, звідки щастя виглядати.

Дівчина Оріся дістає із скрині книжку.

Господиня: Ось зараз ми і дізнаємось, у кого яка буде доля..

Ну, хто першим буде замовляти бажання, відразу і число замовляй, не бійся -не перебирай.

Дівчина Оріся:« Я задумала , а число хай буде 17 , як мені.....

Гортає книжку, ... а ось і відповідь.

(таким чином можна жартівливо говорити всім про його майбутню мрію)

Оленка: А ну давайте і я спробую...

Господиня : « Ну ж бо, Яринко, діставай далі...

Дівчина Яринка : « Оце так, таце ж чоботи... всі ставайте до ноги...

Дівчина Олеся: так , а це вже веселіше, слухайте мене, становімось всі по черзі та будемо чоботи кидати(ставали по черзі від найстаршої), у який бік полетить сапог носком , туди й заміж дівчина піде...(Стукають у двері)

Господиня:

« О мабуть ,ще гості до хати прийшли

Хлопці разом: Пес рябий, баран крутолобий,

Ведмідь клишоногий.

Дівчина Уляна: Не пустимо до хати, дуже вас багато.

Парубок Тарас: Пустіть ліпше, бо буде гірше.

Дівчина Настуня: Ми як візьмемо рогатини ,полатаємо ваші спини.

Парубок Іван: Дівчата, голубоньки,

Та ми ж прийшли не битися.

Та ми прийшли миритися,

Долю зазивати , калиту кусати.

Заходять хлопці і співають пісню: « По дорозі жук, жук...»

Господиня: « Заходьте до хати, бо без хлопців будемо нудьгувати...»

А що то ви хлопці принесли , чи вже не сіно?

Хлопці : А ми теж хочемо поворожити....

Дівчина Марічка: Андрію, Андрію! Я тобі горіхи сію!

Нехай буду знати, коли їх збирати.

Дічина Катруся: Зараз про вас все дізнаємось, хто як рахувати вміє та коли буде женитись.

Хлопці розкидають сіно, а в ньому горіхи. Хлопчики збирають горіхи і рахують їх кількість. Якщо число парне, то цього року одружаться, а якщо ні, то буде ще рік парубкувати. Починається гра. Хлопці рахують кількість горіхів і вигукують: «Я одружусь» або «Буду ще рік парубкувати».

Господиня:

Дивлюсь я на вас хлопці

І здається мені, що ви всі

Будете цього року парубкувати,

Якщо не зберете сіно і не винесете до хліва.

Хлопці швиденько збирають.

Парубок Іван: А чим пригощати будете, чи спочатку танці заведемо, га?

Господиня: Ач які, як загадки відгадаєте , то й смачненьку вам буде, а як ні, то підете ні з чим на голодний шлунок не потанцювавши.

(Загадують загадки)

Дівчина Меланка:

Торох, торох,

Розсипався горох.

Почало світати

Нема що збирати(зірки)

Дівчина Катруся:

Олена зелена,
Не сіяна, не саджена,
Хто доторкнеться,
Той обпечеться (кропива)

Дівчина Христина:

Квітка пишна, квітка гожа,
На троянду трішки схожа.
На кущах вона зростає.
Хто із вас цю квітку знає?

(Шипшина)

Дівчина Галинка: У нашої бабусі

Сидить дід в кожусі,

Дівчина Настуня: Проти печі гріється,

Без води умиється (кіт)...

Господиня: які молодці тепер і потанцювати можна(укр. танок)

« Ой лопнув обруч через обарило»

Дівчина Олеся: Дівчата, а поворожимо на качура, нумо господине покличте качура...

Господиня: Та це ж треба кликати бабу Параску.

Дівчина Марічка: Дівчата давайте покличемо. кличуть.

Виходить баба Параска: Та вже йду, йду, зігнали мене стару з печі. Та вже хай буде, і я з вами звеселюся.

Заносить качура ставить на долівку і співає пісню « Золотий мій качур».

Ой гай-гай, наш качур золотенький,

Ой гай-гай, наш качур дорогенький,

Ти по хаті ходи обирай, мене дорогенькою шукай...

Ой-гай... (2 рази)

Він тебе зернятком пригостить, красними стрічками чепурить...

(качур ходить по хаті, до кого підійде, та першою знайде собі пару)

Парубок Тарас: Дівчата, а чи знаєте ви імена хлопців ?

Дівчина Горпина: Атож, знаємо...

Парубок Іван: У моїй торбинці ваша доля чи, може, неволя -імена майбутніх наречених. А ну, хто сміливий, тягніть своє щастя, тільки про ім'я не забудьте розповісти.(Дівчата тягнуть та розповідають, що означає те чи інше ім'я).

Господиня: А у хаті немов на печі, відкривайте двері, несімо калачі, може, десь і собаки збрешуть.

Дівчина Марічка: Тю на вас,, тітко хіба в це можна вірити.

Господиня: А як же, собаки не люди, то ті багато брешуть...

— Виходили дівчата одна за одною на подвір'я і примовляли:

О Святий, добрий, Андрію,

Я лишень на Тебе маю надію!

Дуже хочу знати,

Звідки нареченого маю виглядати?

Так тричі промовляла і з надією на гавкіт собаки чекала. З якого боку почує гавкіт собаки, то з цього й буде її наречений (Гавкіт собаки).

Дівчата сміються та жартують одна з одною.

Дія про калиту.

Парубок Іван: Пані господине, а коли будемо калиту кусати?

Господиня: А чи є у нас поважний пан, щоб калиту оберігати?

Парубок Тарас: Є ,зараз ми його тай покличемо...кличуть пана писаря...

Господиня: Заходьте, пане Калитовський просимо калиту охороняти і, лишень достойних пускати...

(Заходить найстарший парубок його маскують під діда і призначають вартовим)

Дівчата: Калита, Калита біла, ніжна та м'яка

Горіхами та посипали.

Стрічками гарними тай пов'язали...

Господиня: Нумо, хлопці , хто з вас не лякливий, починайте.

Тарас: Панове громадо, дозвольте мені калиту кусати.

Кусайте, пане, та не розсмійтесь, а я засмієтесь, то не ображайтесь...

Хлопці скакають і по черзі кусають калиту.

В цей час до хати дівчата умовно заїжджають на кочерзі і промовляють:

-Добрий вечір, Калитовський!

Добрий вечір, Кочержинська!

Приїхала калиту кусати,

А я буду по зубах писати,

А я вкушу,

А я та й розсмішу...

Дівчата пробують її кусати ,дід тягне за мотузку, не даючи вкусити, але не сильно.

Дівчина Настуня: Калита, калита солодка була,

Тепер ми її зїли за женихами та й полетіли...

Ми гуляли, веселились,

Усім весело було.

Вечорниці завершились,

І здається все пройшло.

Пан Писар:

Ні, та просто не проходить

В серці струночка бринить.

Українські вечорниці

В серці довго будуть жить.

Господиня: Я хочу сказати вам ,що минуле слід цінувати,звичаї, обряди будуть вічно з нами жити. Наша дума,наша пісня не вмре, не загине ,

От де люди, наша слава, слава України.

Виховний захід « Вертеп»

Аделіна СЄДИХ

Тема. Різдвяні зустрічі.

Мета:

- ознайомлення вихованців з культурним надбанням країни різноманітним світом народного фольклорного мистецтва.
- Відродження етнічної культури. Виховування поваги і пошани до фольклорних надбань, звичаїв та традицій. Прищеплення осмисленого ставлення до історії свого народу.
- Створення атмосфери емоційного підйому.

Завдання: усвідомлення ролі народних звичаїв, традицій, свят історії розвитку культурної спадщини України.

Форма : театральна вистава.

Методи:

- словесні (розповідь, літературна вистава);
- наочні (демонстрація явищ, предметів);

Методи стимулювання інтересу до вивчення етнографічного матеріалу, реалізації виховного потенціалу.

Вік учасників: 14-16 років..

Міжпредметні зв'язки: світова та українська культура, музичне мистецтво, історія України тощо.

Обладнання: ТЗН, театральні декорації, костюми персонажів, додатковий матеріал.

Очікувані результати: розширення знань вихованців про українські народні свята, звичаї та традиції. Відтворення елементів народних свят та звичаїв.

Дійові особи:

-Діва Марія;	-Рахіль(бідна жінка);
-Танцівниці;	-Воїн;
-Цар Ірод;	-Ангели та пастушок;
-Волхви;	
-Царі Єгипту, Індії, Греції;	- Чорт та смерть;
-Служниця;	Інші персонажі(прості люди).
-Провидиця;	

Перша дія

(Зимові декорації, по вулицях ходять та співають діти, прославляють Христа)

Автор: На землю знов прийшло Різдво. Святкує люд святеє дійство.

Усі пісні співають, Христа та й прославляють.....

(Звучить пісня « Добрий вечір тобі, пане господарю.....2 куплети)

Автор: Та є місця, де темрява панує,

Скарби незлічені вартує.

Там Ірод цар-собі сидить,

Душа його у непокої спить.

Як раптом цар в палац іде,

розваг бажає і чудес,
весь люд перед царем плазує,
а він ганебно всіх плюндрує.
Весілля , сміх вино рікою,
Бо що йому, бо він ж бо цар,
усіх народів господар.
Надворі гомін.....

(танок циганок)

Ірод .Що там за галас,в чому річ, що я тебе питаю.
Чому про те нічого я не знаю?

Служниця:Та кажуть люди на базарі, святий бо цар до нас прийде,
і в царство радість принесе....
Він подарує всім прощення,
дасть віру всім та ще й натхнення.....

Ірод: Замокни, я не хочу чути, невігласи,
Поклич провидицю, котра все знає, завжди мені розповідає.

Автор:А у світі йдуть розмови, всіх народів перемови,
Про святеє немовля, Ім'я його кожен промовля.....

(Заходить провидиця)

Провидиця: Що хочеш знати, царю мій,
що цар небесний народився ...
у Віфлеємі та й з'явився.....

Твоїй порі прийшов кінець,
і іншому ти віддаси вінець.

Ірод: Що ти верзеш?який кінець ?
Кому віддам я свій вінець?
Дивись на зорі, не волай .

Цей світ весь мій , ти так і знай.

Провидиця: Але ж зоря так засіяла,
хоча і так про все я знала...

Ірод: згинь, щезни, пропади.
з моїх очей і назавжди....

Служниця :Волхви до тебе, царю наш..

Ірод: Проси,не хай зайдуть...

(Заходять волхви, кланяються цареві)

Ірод: Що скажете мені ,пророки, чи може, додасте мені мороки.
Чого прийшли, які новини принесли, І будете мені розповідати, що Сина
Божого повинен я признати....

Перший пророк:- Це дійсно так, цей час настав, ми йдемо побачити царя

Другий пророк:- яскравіша за всіх його зоря....

Ірод : ідіть собі, ідіть,і добру звістку всім несіть.
(Задумливо)

Ірод: Цього не може просто бути,

однак пророк, та втім не цар, усіх народів господар....

Воїн: Мій повелитель, там царі...недавно прибули, чекають на дворі.....

(Заходять три царі)

Говорять разом: Ми з далекої дороги, обійшли ми всі пороги..

Там Марія сина мала, всіх людей обдарувала.

Перший цар: Я цар єгипетської долини ,молився кожної я днини,

Божого сина бачити хотів ,зібратися швидко всім я велів.

Другий цар: Індія- моя земля, знаю я про немовля.

Він не просто цар, він бог, дасть життя він без тривоги.

Третій цар: Від Греції я по морю гуляв, про Сина Божого я взнав,

Зоря на сході засіяла, мені дорогу показала.

Ірод: Навіщо вам ота зоря,мені скоріш усі вклоняйтесь,

та й щасливими повертайтеся....

Всі царі разом: Ми йому скоріше вклонимося ,

і з божим благословенням повернемося.....

Ірод: Хіба ви ті царі...що царюють на землі?

Я цар, у ніг моїх весь світ,

І не мені його вітати,

а що робити з ним, то краще вам не знати....

Ірод: Що чути, воїне.....

Воїн: Мій царю , в народі кажуть такі вісті, що Цар Світу народився у

Віфлеємі- місті....

Ірод гнівно: Не буде іншого царя .Воїне ,стратити всіх немовлят велю –
стратити, стратити всіх, без жалю.....

Друга дія

Декорації хліву, де народився Христос

Сидить Діва, у яслах лежить немовля...

Перший Янгол: І мить божественна настала, на небі зірка засіяла,

Усі стаємо на коліна, вітаємо ми Діви Сина.

Другий Янгол: Сидить і молиться Марія, у серці радість тихо мліє

Святе дитя, його вже ждуть І звідусіль дари несуть.

(заходить маленький пастушок)

Пастушок: Через море ,пагорби і ліс, все для тебе, Діво ,я приніс.

Квіти , золоте зерно ,тканини, буду біля тебе кожної години.

Ти подарувала Божого нам Сина,і безцінна ти для нас перлина

(до хліву заходять царі ,кланяючись)

Автор: Усі царі вклонилися, святому помолилися.

Дари свої віддали...хвалу та й понесли....

Цар Єгипту:- Хай буде ім'я твоє , Маріє, на вустах,

Цар Індії:- А ім'я Сина - у віках.....

Цар Греції:- Бо Ісус Христос народився, Бог усіх людей на землі з'явився.

(Пісня « Нова радість стала» з елементами танцю)

Третя дія

Автор: Чорною хмарою Ірод сидить,

Лише він один не спить.
У крові купається,
у люті та злості своїй задихається...

(Сидить Ірод у покої, заходить воїн і говорить.....)

Воїн: Мій царю ,ця жінка сховала дитину....

Ірод : Як ти посміла мене послухатись? Ти не боїшся покарання?

Рахіль: Не дам дитину я вбивати,
тебе ж я буду проклинати.

Саме ти зло , та буде ніч- чека на тебе чорна піч.....

Ірод: Мене чекають лаври, жінко, тебе ж кати, та й дуже швидко.

(Воїн виводить жінку)

(Заходить чорт)

Чорт: Ти не чекав на мене, любий друже,
я ж скучив за тобою дуже-дуже.....

Ірод: Чого ти хочеш ?відчепись,
увесь брудний, хоч обітрись.....

Чорт:Збирайся, царю ,у дорогу,
Не смикайся ,не клич підмогу,

По тебе вже прийшли.....(потирає лапи)

(Заходить смерть)

Смерть: То, кажеш, головніш за мене,

Чому мовчиш ,мов той німий?

Тебе за це я покараю,

Життя у тебе відбираю.....

Ірод: Ні, я заплачу, я все віддам,
бери все золото і срібло...

Смерть: Ти хочеш здивувати чимось смерть?

Мене, яка повеліває світом,

У пеклі довга темна ніч, і вже чека на тебе піч.....

(Виводить його і карає)

Епілог

Автор: Ось теє зло покаране було,
і сліду свого не знайшло....

(слова акторів)

Танцівниці: Історія давня,про зло і добро,

З якої зерно золоте проросло...

Служниця: І кожного року зоря там палає,

Провидиця: і кожен на це у душі все чекає.

Янголи: Що прийде Христос, а з ним наші мрії,

І здіймуться в небо наші надії..

Пастушок: Вклонімося ,браття, святій ми новині,

Рахіль: Ісус народився, вклонімось перлині.

Разом:Хай вас усі благословляють і з радістю цією всі вітають

(Виконують пісню « Скоро Різдво»)

Виховний захід « Осенина»

Аделіна СЕДИХ

Тема .Осінні календарні свята.

Мета: ознайомити учнів з особливістю свят: Пресвятої Богородиці, Покрови, Дмитра, Воздвиження, залучати вихованців до вивчення цінностей народного життя, традицій рідного краю; розвивати естетичні почуття через знайомство з шедеврами українського мистецтва; виховувати любов до рідної землі, традицій та вірувань народу

Завдання: створення осінньої циклограми народних свят українців

Форма проведення: театралізоване дійство

Методи:

-словесні(розповідь, бесіда),- практичні(виконання пісень та хореографічних елементів, -наочні-презентація,

- методи стимулювання інтересу до вивчення етнографічного матеріалу, реалізація виховного потенціалу.

Вік учасників: 12-16 років.

Міжпредметні зв'язки: українська література, народознавство, історія України, музичне мистецтво, художня культура, образотворче мистецтво.

Обладнання: ТЗН, фонограми, декорації, костюми.

Очікувані результати: у результаті діяльності у вихованців повинно сформуватися ціннісне ставлення до скарбів української духовної культури, народного мистецтва, традицій і звичаїв українського народу.

Дійові особи:

Ведуча та ведучий,

Дівчата: Олена, Олеся, Настя, Ганна Меланка.

Хлопці: Грицько, Омелько, Іван, Василь, Остап. Жінка та малеча.

Перша дія

Ведуча: Розмаїття Слов'янських традицій та осіннього циклу прийшло на зміну поетичному та теплому літу.

Ведучий: Осенина у гості завітала, осенина до всіх до нас прийшла.

Ведуча: Усі дари та й принесла, красне літо понесла.

Ведучий: Про цей день говорили « Всякому літу- амінь».

Ведуча: Зустрічали матінку осінь вівсяним хлібом та киселем.

Ведучий: Тож і вам вручаємо , осіннього натхнення бажаємо.

(Вручення гостям вівсяного хліба)

(Народна пісня « Ой дзвони дзвонять» народна пісня)

Ведуча: Осенина традиційно жіноче свято, жінку шанували, як продовжувачку роду.

Ведучий: Жінки на свято одягали найкращі вишиванки.

(Виходять дівчата)

Олеся: Дівчата, а це ж наше свято.

Ганна: Так, свято наших мам та бабусь.

Настя: Адже вони оберігають нашу домівку від лихого ока та слова.

Олена: А й, дійсно бачу ви всі вбралися до свята зібралися.

(Пісня та танок « Вже качки летять»)

Ведуча: З осенини починався збір повного врожаю. Вона ніби поєднує в собі два свята(земне та духовне).

Ведучий: За земною суттю-це свято врожаю, за духовною день народження діви Марії- матері Ісуса Христа.

Ведуча: До свята врожаю плели найбільший сніп як символ багатства матінки-природи

Ведучий: Велика вдячність та поклони землі рідній
(вносять великий сніп)

Ведуча: Прославління славетної діви , що подарували людям свого сина...
(Пісня «Що то за пані» додаток 1)

(Виходять дівчата)

Олена; Прийшла Перша Пречиста,одягла природа намисто.

Ганна: Прийшла друга пречиста, взяла комара нечиста.

Олеся: Прийшла третя пречиста,стала діброва безлиста.

Настя: А що там за галас такий?

Ганна: А такто малеча зозулю проводжає, пісні їй все співає.

Меланка: А чому саме про неї?

Настя: Тому що вона ключниця вирію, який летить у теплий край.

Олена: То ходімо послухаємо.....

(пісня малечі про зозулю додаток 2)

Ведуча: Зозулю-ключниця вирію, у неї ключ від тієї країни.

Олеся: Добре співають, ось провели птахів

Ганна: А ще таке кажуть

Олена: Дощ уранці на бабини танці,

Меланка: (відповідає інша дівчина) дощ в обід запрягай додому їдь.

Настя: Гуси летять високо- осінь буде тривалою

Олеся: Добре вродив щавель- на теплу зиму.

Друга дія

(виходять хлопці і між собою рмовляють)

Василь: Хлопці, а гайда до лісу хмизу назбираємо та вогнище запалимо.

Олена: Тю на вас ,дурн,і та не можна до лісу зараз ходити природу матінку будити.

Олеся: Усе зараз засинає, на весну красну все чекає. А ви та й до лісу.

Грицько: Таки все, багато ви там про теє знаєте.

Панас: Про все намовляєте.

Виходить літня жінка

Жінка: Про що йде сварка, що не поділили. (Дівчата їй про все розповідають)

Жінка: Дійсно , ходити до лісу сьогодні не можна.

Грицько: Але якщо дуже треба, то мені дід казав , що слова завітні сказати необхідно

Жінка: Ну які?

Василь: Так говорять, якщо зміюку побачать: « Сичи, сичи та не висичеш, як медом намажу - дорогу покажу.»

Грицько: У лісі звірина, немов рідна дитина, я її не чи паю , своєю дорогою чвалаю.»

Жінка: Та то ж приказки... все ж таки не ходіть до лісу, не заважайте пралісу.

Себе до сну готувати, зиму зустрічати.

Дівчата

Олена: Дивна наша Україна, Україна мов дитина...

Олеся: Квіткою цвіте у полі, на широкому роздоллі....

Меланка: Колискою зими бринить, душа моя тремтить, тремтить

Настя: Зелен листом розвиває, вітер пісню навиває

Ганна : Як у птаха два крила, тая пісня понесла

Настя: Все то треба засинати, тихо, тихо треба спати...

(Танок « Дивна квітка» А. Матвієнко)

Третя дія

Ведуча: Осінь далі мандрує народними стежками –святами особливо – капустяними.

Ведучий: Це ж свято Сергія Радонезського.

Ведуча: Так. Праведного настоятеля, який своїм прикладом показав , як творити добро

Ведучий: В цей день починали солити та заквашувати капусту.

Ведуча: А раніше не можна?

Ведучий: Ні, а то закисне і не просолиться.

Ведуча: у кожній частині України були свої розваги...

Ведучий: Тож до вашої уваги

(Виходять хлопці)

Грицько: Хлопці,хлопці швидше збирайтеся, ходімо смачненьким смакувати та солодким запивати.

Василь: А що будемо такого смачного їсти.

Омелько: Як то що – сьогодні ж дівчата з капусти страви робити будуть

Іван: А що там буде?

Грицько: Та все пиріжки, вареники, пироги,борщ та капусники.

Василь: А саме цікаве хто найшвидше та найбільше капусти до діжки на шинкує.

Омелько: Та ходімо ,а то без нас все мине.

Четверта дія

Ведуча: Однією з найцікавіших забав було роздягання купусти.Тобто на одержу капустини, хто швидше роздягне, то й виграв.

(від капусти відрізали по листочку)

Ведучий: А найвправніші дівчата, аби похизуватися перед хлопцями, швидко шинкували капусту.

(Шинкування капусти.)

Ведуча: Та й казали ще приблизно так:

Олена: Язиком капусту не шинкують.

Ганна: Капуста у хаті тісто на лопаті.

Настя: Хто капусту не шанує , той зимою голодує.

Ведуча: А потім починалося частування всіх гостей
(Виносять таріль с пиріжками)

Ведуча: Земля відпочиває, зиму дожидає і ось вже не горами один із найсвятіших свят нашої землі.

Ведучий: Покрова... велична, добра і ласкава, яка підводила підсумок цілого року сільського життя.

Ведуча: Врожаї вже зібрані, приготування до зими майже закінчилися, хтось чекає сватів, а хто сумну осінь...

Ведучий: Та дівчата все з надією:

Усі дівчата вголос промовляють: « Пресвята покрівонько,
перед твоїм покривалом
голови схиляємо.

Прохаємо Покрівонько, від лиха укрити
Здоров'ячко наше, знов нам обновити.

Ведуча: А потім співали...

(Пісня на покрову додаток 3)

Виходять дівчата та говорять:

Олена: Ой дівчата , вже покрова минула, моє щастя обминула.

Олеся: Покрова-покриває, або листом, або снігом.

Ганна: А хто не встигав засяти озимину, про нього так говорили
« Хто сіє на Покрові , той не має що дати корові»

Настя: Ну то й нічого, будемо іншого часу чекати та й козаків проставляти.

П'ята дія

(Музика із кінофільму « І вогнем і мечем»)

Виходять козаки—хлопці

Грицько: А що, хлопці ,будемо обирати кошового?

Омелько: Кого пропонуєте?

Іван: А давайте Гриця він і найсильніший і найрозумніший .

Василь: Так, скільки раз з біди виручав-руку допомоги давав.

Грицько: А приказок скільки знає...

Омелько : ну

Іван: Поклич малечу хай запитає

(Виходить Остап)

Грицько: Доброго дня, добродії, що зібралися, про що розповідаєте, яку думку маєте.

Омелько: Хочемо тобі запропонувати кошовим нашим стати.

Остап: А чом би й ні...козак завжди на коні.

Василь: Тільки маємо до тебе запитання, невелике наше завдання....

(Виходять малі хлопці)

Разом: Дайте нам ,дядьку, відповіді, на ці речення.

Перший хлопчик: Степ та воля.....(козацька доля)

Другий хлопчик: той не козак, що(собак боїться)

Перший хлопчик: Ми з такого роду, що(Любимо свободу)

Другий хлопчик: Козак це людина чесна і смілива, найдорожче йому(Батьківщина)

Перший хлопчик: Козак усім народам друг- міцний у нього(дух)

Хлопці: Правильно , отже ти наш кошовий ...

(Пісня « Променіє зоря).

Ведуча: Проминули осінні празники

Ведучий: Веселі та сумні, спокійні та жартівливі

Ведуча: І вже останній притулок залишився у осені

Ведучий: Свято Дмитра

Ведуча: Про нього кажуть : « Святий Дмитро золотим ключем зиму відкриває –землю теплим покриває

Ведуча: А ще говорять про родинну суботу-згадку та спомин всіх наших рідних

Ведучий: Ось ми хочемо побажати вам родинної злагоди

Ведуча: Радісної та веселої зими

Ведучий: Всіх бажань та їх здійснення. Осінь прощається з нами.

Разом: Хай світло горить у вашій оселі, хай будуть усі люди завжди веселі..
Чарівну зиму зустрічаємо-матінку осінь проводжаємо.....